

מפגש שבילים

תוכנית מנדל למנהיגות אזורית בעוטף עזה
הצגת יוזמות של עמיתי התוכנית

יוני 2022 • סיון, תשפ"ב

מנדל MANDEL

מרכז מנדל למנהיגות בנגב
مركز منديل للقيادة في النقب

Mandel Center for Leadership in the Negev

מכגש שבילימ

תוכנית מנדל למנהיגות אזורית בעוטף עזה
הצגת יוזמות של עמיתי התוכנית

ריכוז תוכן: אייל פרידמן
עריכה עיצובית: הדס קידר
עריכה לשונית: אייל טלמון
עיצוב גרפי: ריקי שלמה אדרי
ציור כריכה: גילי זיוון

המסמך מייצג את עמדתם האישית של בוגרי תוכנית תוכנית מנדל למנהיגות אזורית בעוטף עזה בלבד
ואינו משקף בהכרח את עמדתה או דעתה של קרן מנדל-ישראל.

© כל הזכויות שמורות לקרן מנדל-ישראל תשפ"ב 2022

קרן ג'ק, ג'וזף ומרטון מנדל

קרן ג'ק, ג'וזף ומרטון מנדל הוקמה על-ידי שלושת האחים מנדל ב-1953 בעיר הולדתם קליבלנד, במדינת אוהיו. פעילות הקרן מבוססת על האמונה שמנהיגים מעולים, המונחים על-ידי רעיונות גדולים, הם המפתח לשיפור פני החברה ואיכות החיים של בני אדם בכל רחבי העולם. משימתה של קרן מנדל לתרום לשגשוגן של ארצות הברית וישראל כחברות צודקות, סובלניות, מיטיבות ודמוקרטיות, ולשפר את איכות החיים בשתי המדינות. הקרן מתמקדת בתחומים אלו: פיתוח מנהיגות, ניהול מלכ"רים, מדעי הרוח, חיים יהודיים ומעורבות עירונית.

קרן מנדל-ישראל החלה לפעול בשנת 1991 ומאז הצמיחה דור של מנהיגים בתחום החינוך והחברה באמצעות מגוון רחב של תוכניות לפיתוח מנהיגות שהיא מקיימת במוסדותיה השונים: בית ספר מנדל למנהיגות חינוכית – תוכנית הנמשכת שנתיים ושואפת להעשיר את מערכת החינוך הישראלית במנהיגים מונחי חזון, בעלי תחושת שליחות, מחויבות ותבונת מעשה; יחידת בוגרי מנדל, המלווה את בוגרי בית הספר ומעניקה להם ליווי ובית מקצועי; מכון מנדל למנהיגות, המפעיל תוכניות לפיתוח מנהיגות בקהילה החרדית, תוכנית למנהיגות נוער, תוכנית למנהיגות בתרבות יהודית ותוכנית למנהיגות אקדמית; מרכז מנדל למנהיגות בנגב, המכשיר ומטפח מנהיגים ברמה המקומית בדרום הארץ, ומרכז מנדל למנהיגות בצפון, שמתקיימות בו תוכניות להכשרת מנהיגים בצפון הארץ. כמו כן מפעילה קרן מנדל-ישראל את תוכנית מנדל למנהיגות חינוכית בצה"ל, שנוסדה בשיתוף עם חיל החינוך והנוער ב-2005 ומטרתה לסייע לקציני צה"ל לפתח את זהותם כאנשי חינוך לובשי מדים.

מרכז מנדל למנהיגות בנגב

מרכז מנדל למנהיגות בנגב הוקם בשנת 2004 על-ידי קרן ג'ק ג'וזף ומרטון מנדל-ישראל כדי לתרום לשיפור איכות החיים של כלל תושבי הנגב באמצעות פיתוח מנהיגות מקומית, חברתית, חינוכית ותרבותית היוזמת ומובילה שינוי ומבוססת על ערכים וחזון. המרכז מקיים תוכניות הכשרה למנהיגות משני סוגים: **תוכנית הכשרה למנהיגות אזרית** – תוכניות המבוססות על אזור גאוגרפי, ובמסגרתן מנהיגים מקומיים מרקעים מקצועיים ומקהילות מגוונות חוברים זה לזה לתהליך למידה מעמיק. במפגשי התוכנית הם עוסקים בחשיבה מרחבית על אתגרי האזור שבו הם פועלים ומתרגמים רעיונות גדולים לכדי שינוי במציאות באמצעות "רכיב מעשי". נוסף על התוכניות למנהיגות אזרית, המרכז מקיים **תוכנית למנהיגות תרבות בנגב**, ובמסגרתה אנשי תרבות – יזמים, יוצרים ואמנים מכלל מרחב הנגב – מגבשים את זהותם ואת ערכיהם בכלל ובתחום התרבות בנגב בפרט, ורוכשים כלים מעשיים לפיתוח תרבות כמחוללת שינוי עבור כלל אוכלוסיות הנגב. עם סיום התוכניות נעשים בוגריהן חלק מקהילת מנדל הרחבה, ויחידת בוגרות ובוגרי מנדל ממשיכה ללוות אותם לאורך כל חייהם המקצועיים בתהליכי הובלת שינוי בנגב.

תוכנית מנדל למנהיגות אזרית בעוטף עזה (2020-2022)

מטרת התוכנית לסייע לעמיתים לברר את השקפת עולמם ולקדם רעיונות מעשיים למימוש חזונם לשיפור איכות החיים בנגב; להכשיר קבוצת מנהיגים איכותית שתפעל לשיפור ניכר בתחומי החיים השונים במרחב הנגב המערבי; לפתח חוסן מרחבי לקידום איכות החיים באזור עוטף עזה ובנגב כולו ולפתח יצירה והעמקה של מרחבים משותפים לקהילות השונות בנגב, תוך העמקת השותפות, הרעיונות והסולידריות המעשית.

”כל-העולם כחדש: זה החמה הברה,
זה הארץ המאירה אך הבקר אל ברא -
גם-מלבן כל-כתל ומנגה כל-גג אשאב
שמחה וחיים, אקרא שלום וברכה...”

חיים נחמן ביאליק; עם פתיחת החלון תרס"א

עמיתות ועמיתים יקרים,

חוברת זאת היא פרי עמלכם הרב. טנא מלא תוצרת רעננה של תהליך למידת עומק, חקר, שיח בוחן וביקורתי שערכתם לאורך שתי שנות התוכנית. מהלך למידה ששם לו כערך וכחזון את המחויבות של כל אחת מכם להוביל מהלכים המכוונים לשיפור איכות החיים בעוטף עזה – אזור עם חשיבות חברתית וציונית לנגב, ולישראל כולה.

הסוציולוג זלי גורביץ' התייחס לרעיון של 'מקום' על מובניו החברתיים-תרבותיים, ולאפשרות של שינוי והתרחבות: "מקום מוקם וממוקם בין אנשים, בתוך מושגים, ופותח את עצמו בכך לשונות ולהשתנות, ליחסיות תרבותית, ולהמצאה אנושית בלתי-נדלית" (על המקום, 2007, עמ' 11). כדבר המקפל בתוכו ממדי זהות, זמן ומרחב, ה'מקום' מהווה תופעה אנושית שמקבלת צורות שונות, והוא נמצא בזיקה עם הקשר שבין יחיד וקבוצה, פרט וריבוי. כך, לתפיסתו של גורביץ', החברה הישראלית בנויה כחברה מרובה שבה מתגלים 'מקומות' המחפשים להביא לידי ביטוי את ייחודיותם, ובכך את הפסיפס החברתי.

ואתם, לאורך מסע הלמידה בתוכנית, העמקתם בלמידה משותפת ובשיח על עוטף עזה כ'מקום', בפרספקטיבה אזורית המדגישה את הכוח שבמגוון האנושי והחברתי במרחב זה. המשגתם מחדש אתגרים מנהיגותיים, ובפרט התמקדתם בתפקידה של מנהיגות בקידום חוסן אזורי על מובניו השונים. כאנשים היוזמים, פועלים ומובילים מערכות קהילתיות, ראיתם את הפוטנציאל ביצירת חיבורים חוצי גבולות מוניציפליים וחוצי קהילות. זאת, מתוך מחויבות וכוונה לקדם 'מקום' עם עתיד של שותפות אזורית. שותפות שקוראת לאמץ זוויות מבט מחודשות על המציאות, למשוך קו אופק הרחק ולייצר עולם, להביא תקווה.

זהו מסע אמיץ של מנהיגות ומנהיגים שמונעים מהרצון לעשיית טוב משותף. החוברת שלפנינו מאגדת את תוצרי 'הרכיב המעשי' שפיתחתם בתוכנית, על בסיס למידת עומק, חקרנות, התחדשות, וסלילת דרכים איכותיות להטמעה של יוזמות בעלות חשיבות אזורית.

הללו כוללים בניית מערכים חינוכיים וקהילתיים לרווחת הכלל, קידום פרויקטים לביסוס החוסן האזורי בשגרה ובחירום, פיתוח אזורי דרך השקעה ביזמות מקומית, בתיירות, בתרבות וברוח. מהלכים שעתידיים למנף את הצמיחה האזורית בעוטף עזה; מהלכים שמשמעותם להוביל, ליצור, לשפר. ממש כשם שגורביץ' מזמין אותנו לחשוב על 'מקום' כנתון וכיצירה גם יחד.

יודעים אנו כי אתם חותרים לפעול בתבונה מעשית ולהביא לבניית אזור טוב יותר, איתן יותר, למען כלל תושביו בראייה מגוונת ומחברת. תודה על חוכמתכם, על הפתיחות ללמידה, לשיח ערכי ואחראי של כל אחת ואחד מכם, ושל כולכם כקבוצה.

תודה למנהלת התוכנית, ד"ר רותם ברסלר גונן, ולחברת הסגל בתוכנית, ד"ר גילי זיוון, על מקצועיותן ומסירותן בהובלת מסע הלמידה. ארוכה היא הדרך. תודה לכל חברי הסגל שלימדו בתוכנית במגוון תחומי המומחיות וסייעו ביצירת מהלך למידה מרובה זוויות מבט, משמעותי ופורה. תודה מיוחדת למנחים שהובילו תהליך חשיבה מעמיק על החיבור בין חזון לפעולות להובלת שינוי במרחב כולו כל בסיס הרקמה היחודית בין רוח לעשייה. תודה לצוות האדמיניסטרטיבי, ובפרט לרכז התוכנית, אייל פרידמן, על תמיכה איכותית ומקצועית.

קהילת מנדל בנגב ממשיכה לגדול ולהתרחב, ובמבט קדימה אנו גאים עם הצטרפותכם לקהילת הבוגרים שלנו. קהילה עוצמתית של מנהיגות ומנהיגים פורצי דרך, הפועלים במחויבות לחולל מהלכים משפרי מציאות ולקידומו של הנגב כמרחב איכותי והוגן, המיטיב עם מגוון קהילותיו. היו ברוכות וברוכים במעשיכם ובדרככם המנהיגותית. בציפייה שתהא דרך של תקווה ושל טוב.

ד"ר עדי ניר שגיא

מנהלת מרכז מנדל למנהיגות בנגב

דברי פתיחה

כבר בתלמוד (במסכת קידושין, דף מ' ע"ב) אנו מוצאים את הוויכוח הקלאסי: מה חשוב יותר בעולמנו, הלימוד או המעשה? ובלשון התנאים:

**תְּלָמוּד גָּדוֹל אוּ מַעֲשֵׂה גָּדוֹל?
נֶעְנֶה רַבִּי טַרְכוּן וְאָמַר: מַעֲשֵׂה גָּדוֹל
נֶעְנֶה רַבִּי עֶקִיבָא וְאָמַר: תְּלָמוּד גָּדוֹל
נֶעְנֶה כָּלֶם וְאָמַר: תְּלָמוּד גָּדוֹל, שֶׁהַתְּלָמוּד מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֵׂה.**

נדמה לנו שמסקנת החכמים היא תמצית תפיסת ההכשרה ה"מנדלית", ובפרט במרכז מנדל למנהיגות בנגב.

במסגרת פיתוח "הרכיב המעשי" בתוכנית מנדל למנהיגות אזרית בעוטף עזה, הקבוצה למדה, התווכחה בנוגע לתפיסות עולם שונות, ביררה וחקרה באמצעות כלים מגוונים – "תלמוד ומעשה" – הובלת שינוי חברתי בנגב.

את התוכנית פתחנו עם "השביל הזה מתחיל כאן" (בהשראת אהוד בנאי), לבירור ערכים והשקפת עולם, המשכנו בשנה השנייה "לבחור בשביל" כחלק מבירור ה"מעשה" וסיימנו את השנה בבימת מנדל המציגה את "מכגש שבילים": פיתוח יוזמות אזריות של קבוצה מחויבת ומעולה. התגבשה קבוצה של מנהיגות בעוטף עזה, למען עוטף עזה.

בחוברת שלפניכם מוצגות 15 יוזמות של 17 עמיתים ועמיתות. יוזמות חברתיות, סביבתיות, קהילתיות, עבור צעירים, נוער וילדים בסיכון, עבור אוכלוסיות מיעוט לא מיוצגות, בהקשרים ביטחוניים, כלכליים ותיירותיים ומתוך הקשרים של תרבות ואמנות. יוזמות שפותחו מתוך היכרות, מקצועיות ואהבה למקום ולמרחב הנגב המערבי.

ברצוננו להודות בהערכה גדולה לסגל מרכז מנדל למנהיגות בנגב שלימד וליווה את הקבוצה, ובעיקר לד"ר עדי ניר שגיא, פרופ' סמדר בן אשר והדס קידר.

תהליך פיתוח היוזמות, הלמידה והעבודה המשמעותיים של העמיתים והעמיתות התקיימו בעיקר ובזכות המנחים המדהימים, מיכל דיין ויוסי ורצברגר. מיכל ויוסי, אנו מודות לכם מקרב לב על מחויבות אין סופית, מקצועיות גבוהה ושותפות אמיתית לדרך.

בברכה

"צוות העוטף"
ד"ר רותם ברסלר גונן
ד"ר גילי זיוון
אייל פרידמן

דברי מנחים

במהלך שמונת החודשים האחרונים ליווינו 15 פרויקטים במסגרת הרכיב המעשי של תוכנית מנדל למנהיגות אזורית בעוטף עזה. פגשנו עמיתים-מנהיגים: אנשי ערכים, שעוטף עזה – היישובים, הקהילות והמרחב – יקרים ללבם, ושבים לפעול למען מקום טוב יותר.

הפרויקטים עוסקים במנעד רחב מאוד של תחומים, ובכולם ניתן לחוש במשמעות הרת הגורל וחוצת התכנים של חיים על גבול עזה, עם סבבי הלחימה שנמשכים כבר שנים, חיים שהשגרה בהם מופרת פעם אחר פעם עם אזעקות וטילים. אל תוך מציאות זו הביאו העמיתים כל כך הרבה השראה ורוח – רוח של קידום וחיבור, רוח הצמחה של קהילות ומרחבים, של יזמות כלכלית ופיתוח סביבתי. פגשנו יופי – בנוער, בתרבות, בהתנדבות וברעיונות של אחווה משותפת.

פיתוח פרויקט הוא עיסוק ישיר בהשפעה ובמשמעות, והוא מסע מורכב: בירור ערכים וחזון, מגע קרוב עם השטח, הקשבה לקולות ולצרכים הנשמעים ממנו, וחשיבה מעמיקה ואסטרטגית כדי לברוא מתוך כל זה רעיון לפרויקט. ובמקביל – תהליך העבודה על הפרויקט מזמן צמיחה אישית-מנהיגותית, הוא מאפשר לזהות ולהכיר יכולת הנעה והעמקה, התמודדות עם קשיים, תסכול ואי-ודאות. כל אלה יוצרים מהלך רב-רבדים, עם פוטנציאל עצום להשפיע עמוקות על המציאות, וגם להקרין פנימה ולטפח איכויות מנהיגותיות.

אנחנו רוצים להודות לכל אחת ואחד מהעמיתים שהייתה לנו הזכות ללוות במהלך החודשים הללו. אנחנו גאים מאוד להיות חלק קטן מהשינוי שאתם מחוללים, ומקווים לראות את היוזמות והפרויקטים השונים מוטמעים במרחב ובחייכם. תודה על ההתמסרות לתהליך, על החריצות ועל רצון האמיתי לשנות.

תודה רבה לד"ר רותם ברסלר-גונן, לד"ר גילי זיוון ולאיל פרידמן, צוות העוטף, על ההזדמנות, האמון, עבודת הצוות, והמקום שנתתם לנו להשפיע.

מיכל דיין
יוסי ורצברגר

דבר עמיתי התוכנית

"בְּרֵאשִׁית, בָּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם, וְאֶת הָאָרֶץ וְהָאֶרֶץ, הָיְתָה תְהוֹ וְבֵהוּ, וְחֹשֶׁה, עַל-פְּנֵי תְהוֹם; וְרוּחַ אֱלֹהִים, מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, יְהִי אוֹר; וַיְהִי-אוֹר" (בראשית א' א-ג)

האור מופיע בציטוט המיוחס לבעל שם טוב: מֵעַט מִן הָאוֹר דּוֹחָה הַרְבֵּה מִן הַחֹשֶׁה.

בשנתיים האחרונות בדקנו בעזרת רותם, גילי, חברי סגל ואורחים "מהו האור" עבור כל אחד ואחת ומאתנו. מהם הערכים המובילים ומכוונים אותנו. מהו המגדלור המכוון כל אחד ואחת מאתנו בעשייה החברתית.

אנו מזמינים אתכם לפגוש את עולם הערכים שלנו בפרויקטים המוצגים בחוברת זו: פרויקטים לקידום צדק חברתי, פרויקטים לקידום נערות ונשים, מיזמים של ערבות הדדית ואחריות חברתית, מיזם למען איכות הסביבה, ומיזם להיכרות ולאהבת נופי הנגב המערבי בפרויקט שביל העוטף.

קבוצת העמיתים שלנו מורכבת מאינדיבידואלים המגיעים מרקעים שונים, בעלי תפיסות חיים מגוונות: בפוליטיקה, ביחס לדת, בתפיסה החברתית ועוד, ומתוך כך, כל פרויקט מובחן וייחודי ליוצרו ולצורך שעליו הוא מבקש לענות. יחד עם זאת, הפרויקטים משתלבים באופן הרמוני באזור ובמרחב המשותף, בדיוק כמונו. מרכז מנדל למנהיגות בנגב היה כור ההיתוך שלנו כקבוצה, וכאן למדנו לקבל את האחר מתוך כבוד, הקשבה ורגישות, בלי לוותר על הזהות האישית של כל אחד ואחת מאתנו. זה אפשרי, תאמינו לנו.

ובחזרה לספר בראשית. הרב סולובייצ'יק במאמרו "איש האמונה הבודד" כתב: "אין ספק שהמושג צלם אלוקים, שבתיאור הבריאה הראשון בתורה, מתייחס אל כישרונו של האדם היוצר. האדם הראשון שנברא בצלם אלוקים נתברך בתנופה רבתי לפעילות יוצרת ובכוחות כבירים לשם הגשמת מגמה זו. והכוח הבולט ביותר הוא השכל האנושי המסוגל לעמוד מול העולם החיצוני ולחקור את פעולתו המסובכת".

החקירה שלנו את האזור התחילה בבית. נפגשנו בבתיים, ביישובים, במושבים ובקיבוצים שבעוטף עזה ולמדנו את תבנית נוף המולדת של כל אחד מאתנו. למדנו על כוח האזריות, הבנו שרב הטוב המשותף על המפריד ושושונות היא מקור ליצירתיות, למגוון ולעניין. לכן אנחנו כאן, אנו מאמינים בעשייה ובהובלה יחד. אנו מאמינים באדם ובשינוי שיתרחש באזור שלנו, האהוב כל כך. בשנה האחרונה רכשנו כלים ושיטות בעזרת מיכל דיין ויוסי ורצברגר, שליוו אותנו צעד אחר צעד, כדי לגשר בין החלום למציאות בשטח. עברנו תהליך משמעותי, ועל כך אנחנו מודים לכל הצוות הנהדר של מרכז מנדל למנהיגות בנגב.

לד"ר רותם ברסלר גונן ולד"ר גילי זיוון על הובלת התוכנית והליווי הרגיש והמעצים.

לד"ר עדי ניר שגיאי, מנהלת המרכז, על ליווי התוכנית לאורך הדרך.

לכל הסגל הנהדר שליווה אותנו לאורך הדרך, פרופ' סמדר בן אשר, ישראל שורק, הדס קידר, ניצה רסקין, אייל פרידמן האחד והיחיד, ועוד רבים וטובים, מרצים, אורחים וצוות מנהלי.

המשוררת עידית ברק כתבה:

כְּשֶׁאֱלֹהִים אָמַר וַיְהִי אֹר
וַדְּאִי חָשַׁב עָלָיְךָ
אֶפְלוּ כְּשֶׁחֲדָרֵי לִבְךָ סְגוּרִים
תְּמִיד בּוֹקֵעַ קוֹ יֵשֶׁר שֶׁל אֹר
בְּרוּחַ בֵּין הַדֵּלֶת לְרַצְפָּה

שיר אופטימי אחד ביום
עדית ברק – שירה ישראלית עכשווית

אנו טווינו את אלומות האור שלנו וכעת אנו מזמינים אתכם לזהות את אלומת
האור המובילה אתכם במארג הפרויקטים האזוריים שלפניכם. כך נוכל יחד
להיות שותפים להובלת אזור עוטף עזה למקום טוב יותר עבור כולנו.

חמוטל אבן חן נויבואר ויניב הגי
בשם כל קבוצת עמיתי עוטף עזה

תוכן עניינים

יוצרים סביבה

עמ' 17

נר מנר • ניתוב יעיל של עודפי משאבי עסקים
ברית אדרי

נאמנים לרשות ירוקה • הקמת מערך נאמני איכות סביבה
ד"ר אמיר פלג עוזיהו

מעיני האומן • תוכנית בינלאומית לשהות אמנים בעוטף עזה
יניב הגי

נרטיב של תקווה

עמ' 25

עמל אצל - תקווה • מיזם חינוכי להוצאת נוער בדואי בדרום ממעגל הפשע
עו"ד הגר אלמגור-וכסמן

קולות מהשכונה • מסמך נרטיבי להערכת תוכנית "קבוצות יוצרות
שכונות" בשדרות
גונן הראל

Food Truck שדרות • אוכל, עוטף, קהילה
יוסף רחימוב

רואים את כולם • מודל לפעילות נוער בחינוך הבלתי פורמלי
יוסי דהרי

בשלומם לדרוש

עמ' 35

זרעים של תקווה • שיתוף אזורי לפיתוח מרכזי התפתחות הילד וחוסן
חמוטל אבן חן נויבואר

התשמע קולי • מערך תקשורת חירום מותאמת כלל האוכלוסיה
ג'ולי פורת

איזו זכות שאתה כאן • ארגון בהקמה למיצוי זכויות מקיף לתושבי
עוטף עזה, זיהוי כשלי שוק בשירותי הרווחה וקידום שינויי מדיניות
חנה יצחקי שפטייב

פרויקט 'ענביש' נגב מערבי • התנדבות, קהילה, חוסן
יניב אלוש

לפרוץ דרך

עמ' 45

פורצות תקרות זכוכית לשם קידום יזמות נשים • פיתוח מערכי
ליווי והכשרה ברשויות הנגב המערבי
נעמה שקד לוי

פתחי לי אחותי • אימהות דתיות במעגלי שיח על זהות, חינוך
ותקרת זכוכית
הילה הלוי

יזמות כדרך חיים • פודקאסט ליזמים צעירים
שחף כריפז

שביל נגב מערבי

עמ' 53

תכנון פיתוח שביל תיירות הנגב המערבי לצמיחה כלכלית וקהילתית
יוליה מיכין יחזקאל
עו"ד עמיחי חביביאן
ד"ר אילה שקלאר

יוצרים סביבה

נר מנר • ניתוב יעיל של עודפי משאבי עסקים
ברית אדרי

נאמנים לרשות ירוקה • הקמת מערך נאמני איכות סביבה
ד"ר אמיר פלג עוזיהו

מעניי האומן • תוכנית בינלאומית לשהות אמנים בעוטף עזה
יניב הגי

ברית אדרי

054-589-0191

britko33@gmail.com

קצינת מע"ן (מערכת עזרה נפשית) במכללה הלאומית לשוטרים, עובדת סוציאלית. אמונה על מענה נפשי, רגשי ומערכתי לשוטרים ושוטרות, בשגרה ובחירום, במניעה ולאחר משבר. בתפקידה הקודם שימשה קצינת בריאות הנפש בצה"ל וראש צוות בריאות הנפש בבסיס ההדרכה של חיל הלוגיסטיקה. עובדת סוציאלית קלינית בעלת תואר ראשון מאוניברסיטת בן גוריון ותואר שני קליני מאוניברסיטת תל אביב. בוגרת לימודי הנחיית קבוצות ממכללת ספיר. חברת קיבוץ נחל עוז שבמועצה האזורית שער הנגב.

רקע

ארגונים ציבוריים ופרטיים צורכים משאבים באופן קבוע כדי לקיים את ייעודם. מפעלים ובתי עסק מייצרים תוצרים אשר לעיתים אינם ניתנים לשיווק במלואם, והם נאלצים להיפטר מהם. היעדר החיבור בין ספקי המשאבים לאלה היכולים לצרוך אותם, מייצר עודפים מיותרים ובזבז.

מצב זה של חוסר ערבות חברתית מגדיל את הפערים על רקע חברתי וכלכלי. דוגמה לכך היא מוסדות החסד והרווחה, אשר נותנים שירות לאוכלוסיות מוחלשות וצורכים משאבים כגון מזון, ביגוד, היגיינה, ריהוט, מחשוב ועוד. במשאבים אלה אפשר לחסוך על-ידי ניתובם מבתי עסק אשר בהם הם מצויים בעודף. נוסף על כך, אפשר לחסוך עלויות של אחסון ופינוי העודפים עבור בתי העסק.

מבדיקת שטח שערכתי מצאתי כי בנגב המערבי לא קיים מיזם הפועל לניתוב משאבים באופן מתכלל ומסודר. מהיכרות עם הקהילות יצאתי לדרך, מתוך ביטחון שקיימת תשתית אנושית שתשתף פעולה עם יוזמה כזו.

בנימה אישית, ההתמקמות של כל אדם כ"ספק" או כ"צרכן" עשויה להיות זמנית ולהשתנות בתוך זמן קצר, בהתאם לנסיבות החיים. אימוץ דרך חיים מאוזנת, הוגנת ושוויונית שבה קיים ניתוב משאבים יעיל יותר, הוא דבר הכרחי, ויפה שעה אחת קודם.

השפע הקיים בעולם יכול להגיע לאנשים ולמקומות הנכונים אם ינותב למי שזקוקים לו. פרויקט "נר מנר" הוא חלק מתוכנית לפיתוח אזורי שמטרתה להיות תשתית בת-קיימא לתיווך, לניתוב ולניצול יעיל יותר של משאבים במרחב הנגב המערבי. המיזם מושתת על ערכים של ערבות הדדית, חסד וקיימות, ויחבר בין מפעלים, ארגונים, מוסדות ואנשים פרטיים המעוניינים לתת, לבין מי שצריך משאבים אלו באותה עת.

מטרות הפרויקט

המטרה הראשונה של הפרויקט היא ליצור חיבור בין ארגונים, מפעלים ומוסדות אשר להם משאבים עודפים לבין "צרכני משאבים" פרטיים וציבוריים. את המשאבים הללו נכון לנתב ולנייד בין אלו המחזיקים בהם לבין הצרכנים, כאמור לטובת מקסום הניצול שלהם. במקביל, המיזם שם לו למטרה למפות מיזמים דומים במרחב של הנגב המערבי ולעודד שיתופי פעולה. אלו יתקיימו בעזרת תשתית פיזית או דיגיטלית בת-קיימא, ללא תלות באנשים או בפונקציות מקצועיות.

תיאור הפרויקט

הפרויקט כולל מיפוי במרחב הנגב המערבי של תוצרי מפעלים, בתי עסק ואנשים פרטיים אשר מעוניינים להיות ספקי המשאבים, לצד מיפוי מיזמים דומים הקיימים במרחב. לאחר המיפוי ייווצר רישות על גבי פלטפורמה קיימת ועידוד של שיתופי פעולה חד-פעמיים או ארוכי טווח בין המיזמים במרחב עם עודפי המשאבים.

לאחר חיבור בין שני ספקי משאבים לצרכנים כמקרי בוחן להיתכנות עקרונית, ינוסח המיזם כמודל עבודה סדור שאפשר להעתיק וליישם במרחבים אחרים. נדבך משמעותי במיזם הוא גיבוש של קבוצת פעילים ומתנדבים במרחב אשר תסייע בניוד המשאבים, תהווה כוח מניע חשוב ותתפקד כקבוצת היגוי לטיוב המנגנון.

תועלות אזוריות

ניתוב יעיל של משאבים ברמה האזורית יאפשר צמצום של הפערים המעמדיים, של הבזבוז והפסולת, וינכיח שיח של ערבות הדדית וסולידריות. יתר על כן, הקטנת ההוצאות הכספיות של ארגונים ציבוריים תאפשר לתת מענה לקהל רחב יותר ולטייב את השירות. לטווח הארוך יותר, חיבור בין עסקים לכלכלה יהווה מנוף שייגרום לתנועה כלכלית ותחושת גאווה מקומית.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

לאחר שיעשה שימוש במודל בשטח, השלבים הבאים ביישום הם אימוץ המודל על-ידי המועצות האזוריות והעיריות במרחב, תוך שימוש בפלטפורמות הפורמליות הקיימות (אתר המועצה, המחלקה לשירותים חברתיים וכיוצ"ב). המשך הרישות של ספקי המשאבים והצרכנים יאפשר לבנות מאגר רחב ועדכני, לצד גיבוש קבוצת מתנדבים יציבה שתסייע בשינוע ובניוד של המשאבים.

לאחר ביסוס העבודה באופן שגרת, נכון יהיה לקיים כמה אירועי שיא מועצתיים/עירוניים בסימן שימוש חוזר וניתוב משאבים לטובת העלאת המודעות, ובהמשך – עידוד השיח במוסדות החינוך בנוגע לערכים המניעים את המיזם. לבסוף, נכון יהיה להפיק תו תקן לבתי עסק, מוסדות וארגונים הלוקחים חלק במיזם, ליצור סטנדרטיזציה צרכנית חדשה המשלבת ערכים של ערבות הדדית, חסד וקיימות.

נאמנים לרשות ירוקה

הקמת מערך נאמני איכות סביבה ביישובי המועצה האזורית אשכול

ד"ר אמיר פלג-עוזיהו

055-663-1559

amirpeleg1975@gmail.com

היסטוריון בישראל של ועידת התביעות נגד הגרמנים, נבחר ציבור ופעיל חברתי. חוקר היסטוריה, מרצה והיסטוריון של ועידת התביעות נגד הגרמנים בישראל. עוסק בתחום של פיצויים לניצולי שואה בישראל ובעולם. פקח למניעת צייד בלתי חוקי באזור הנגב ביחידת "רותם" השייכת לרשות הטבע והגנים. חבר מליאת המועצה האזורית אשכול כנציג מושב עין הבשור. יו"ר ועדת איכות הסביבה במועצה האזורית אשכול. חבר בוועדות החינוך, המכרזים והביקורת של המועצה האזורית אשכול. המייסד והעורך הראשון של כתב העת "ישראלים" – כתב עת של תלמידי מחקר בתחום ההיסטוריה באוניברסיטת בן גוריון בנגב. בעל תואר ד"ר להיסטוריה של עם ישראל מאוניברסיטת בן גוריון ותארים ראשון ושני בתחומי היסטוריה ופוליטיקה וממשל מאוניברסיטת בן גוריון. מתגורר בעין הבשור שבמועצה האזורית אשכול.

רקע

במסגרת פעילות המועצה להקטנת ההטמנה והגברת המחזור, אגף איכות הסביבה וועדת איכות הסביבה במועצה האזורית אשכול מקדמים מיסוד תפקיד של "נאמן סביבה יישובי". במועצת אשכול 32 יישובים (קיבוצים, מושבים ויישובים קהילתיים) הפרוסים על פני מרחב גאוגרפי גדול. יכולתה של המועצה והאגף לאיכות הסביבה לשלוט ברציפות על המתרחש ביישובים מבחינה סביבתית איננה מלאה. כמו כן, היישובים באשכול מגוונים מבחינת אוכלוסייה, ולכל יישוב צרכים שונים בהיבטים הסביבתיים: מחזור, הסברה וחינוך סביבתי, נראות היישוב וטיפול בפסולת. מערך הנאמנים יאפשר לדיוק את הצרכים של כל יישוב ולחזק את יכולת השליטה ואת שיתוף הפעולה של המועצה עם היישובים השונים.

המועצה האזורית אשכול, הסובלת זה שנים ארוכות ממצב בטחוני לא פשוט, הצליחה להקים מערך מתנדבים מהטובים בישראל בתחום הצח"י (צוות חירום יישובי). מטרת התוכנית הנוכחית היא להקים מערך דומה בתחום איכות הסביבה, אשר יתבסס על מתנדבים ויובל וינהל על-ידי בעל תפקיד מאגף איכות הסביבה, תוך פיקוח של האגף והוועדה לאיכות הסביבה. שיפור איכות הסביבה ביישובים הוא מרכיב מרכזי בהעלאת איכות החיים, ויוביל לעלייה בתחושת הגאווה והשייכות המקומית – ובכך יתרום לחיזוק הקהילות והחוסן שלהן.

מטרות הפרויקט

- להקים "ממלכת מחזור" נעימה, מזמינה, חינוכית ואפקטיבית בכל אחד מהיישובים שמשתתפים בתוכנית
- להגדיל את נפחי המחזור והפחתת הטמנת הפסולת ביישובי המועצה
- להעלות את המודעות לתחום איכות הסביבה, הקיימות והמחזור ביישובי המועצה השונים
- ליצור מרחב של שיתוף פעולה מוצלח ומעורר אמון בין אגף וועדת איכות הסביבה לבין תושבי המועצה
- להחיל את המודל של נאמני הסביבה של אשכול על רשויות שכנות בשיתוף אשכול רשויות נגב מערבי

תיאור הפרויקט

הקמת מערך של "נאמני סביבה" ביישובי המועצה האזורית אשכול. הנאמנים יהיו "הזרוע הארוכה" של האגף וועדת איכות הסביבה לענייני מחזור, ניקיון, נראות וחינוך לסביבה וקיימות בתוך היישובים השונים. במסגרת תפקידם הם יקדמו ערכים סביבתיים: יטפחו את מרכזי המחזור, יציעו פעולות הסברה וחינוך ויצילו בעיות אל מול הרשות. נוסף על כך, יחד עם נציגי המועצה, הם ילוו את הכנסתם של זרמי מחזור חדשים לתוך היישובים השונים (כדוגמת טקסטיל ופסולת אורגנית רטובה). הנאמנים ילוו בהדרכה ובתמיכה על-ידי אגף איכות הסביבה של המועצה.

תועלות אזוריות

תועלות למרחב מועצה אזורית אשכול: שיפור איכות הסביבה ביישובים הוא מרכיב מרכזי בהעלאת איכות החיים, אשר יוביל לעלייה בתחושת הגאווה והשייכות המקומית ובכך יתרום לחיזוק הקהילות והחוסן שלהן.

תועלות רחבות: מובילי הפרויקט רואים בו פיילוט. הצלחת המודל תוביל להפצתו לרשויות נוספות בעזרת גופים המתכללים פעילות אזורית משותפת, כגון אשכול הרשויות נגב מערבי והמשרד להגנת הסביבה.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

הפרויקט עבר את שלב התכנון הראשוני וכעת נמצא בשלב גיוס נאמני הסביבה. היעד הוא לגייס נאמנים בחלק מהיישובים בשלושת החודשים הקרובים, ומיד אחרי חגי תשרי לצאת לדרך עם קורס ההכשרה הראשון של נאמני סביבה במועצה האזורית אשכול. במהלך קורס ההכשרה יתחילו הנאמנים לפעול בתחומים כגון מיפוי הצרכים היישוביים והגדרת המאפיינים של כל יישוב בהקשר הסביבתי. מיד אחרי ההכשרה (ראשית 2023) הם יתחילו לפעול ביישובים.

מעיני האמן | From the Eyes of the Artist من عيون الفنان

תוכנית בינלאומית לשהות אמנים בעוטף עזה

יניב הגי

054-791-8424

yaniv.hegyi@gmail.com

משמש כמלווה של קיבוצים שיתופיים בתנועה הקיבוצית, מתנדב כיו"ר שותפות המועצה האזורית אשכול עם יהדות מקסיקו וצפון מזרח ניו יורק, מטעם הסוכנות היהודית. במהלך השנים ניהל מערכות מורכבות ורב-תחומיות במישור החברתי, כמזכיר קיבוץ בארי; העסקי, במחלקת הפיתוח של חברת דפוס בארי; והטכני, כמנהל פרויקטים בתחומי היי-טק בישראל, ארה"ב וקוסטה ריקה. מהנדס תעשייה וניהול ובוגר מצטיין של תוכנית MBA בטכנולוגיה, יזמות וחדשנות באוניברסיטת תל אביב. בעל תעודת מגשר מוסמך. חבר קיבוץ בארי שבמועצה האזורית אשכול.

רקע

הדעה הרווחת משני צדי הגדר- בישראל ובעזה – היא שהסכסוך באזור איננו ניתן לפתרון. הנרטיב האזורי הוא ש"הצד השני מבין רק כוח", וסבבי הלחימה החוזרים ונשנים נדמים כמציאות שלא ניתנת לשינוי. רעיונות של תקווה לשלום בין שני הצדדים נתקלים בחומות של ציניות, חששות וניכור הדדי, והסברים עובדתיים ולוגיים אינם אפקטיביים להנעת יוזמות חדשות. מקורות הסכסוך נעוצים בתחושות כאב ותודעת זהות, הנמצאים עמוק בבטן של בני שני העמים, ולכן הפתרון שלו אינו יכול לבוא מהראש. לצורך הכשרת הלבבות והחזרת האמונה באפשרות לשינוי, נדרש כלי שונה, שעובד ברמה הרגשית והאמפטיית. כלי שמספק השראה ופותח אופק חדש. כלי משדה האמנות.

חזון

התהליך המשותף ייצר חיבור מיוחד למקום ויאפשר מוביליות בתפיסות המוקדמות הקיימות אצל כל אמן לגבי האזור ותושביו. המסע האישי שיעברו המשתתפים בפרויקט ישתקף בעבודות האמנות שייוצרו במהלך השהייה באזור, ובתהליך העיבוד של החוויה שיתרחש לאחריה. עבודות האמנות יפתחו לבבות ברחבי העולם, יניעו אדוות של שינוי בתפיסת העולם כלפי האזור ובתפיסת תושבי האזור משני עברי הגדר את עצמם, ויהוו נדבך נוסף לשינוי אזורי.

מטרות הפרויקט

- גיבוש קבוצת אמנים מגוונת וחיבור רב-תחומי לאזור ולתושביו
- הובלת תהליך אישי וקבוצתי ביחס לאזור, במגוון מתודות
- שיתופי פעולה אמנותיים בין חברי הקבוצה לבין עצמם, ובין חברי הקבוצה לאמנים הפועלים באזור
- יצירת אמנות איכותית המחוברת למקום, לאתגריו ולהזדמנויות הטמונות בו
- הפצת החוויות של האמנים בציבור באזור ומחוצה לו
- תרומה ומעורבות עם הקהילה בעוטף עזה, ובמידת האפשר גם עם הקהילה בצד העזתי

תיאור הפרויקט

פרויקט שהוא אמנים בעוטף עזה יכגיש אמנים מהעולם ומישראל, מפרקטיקות יצירתיות מגוונות ועם מגוון דעות. האמנים יעשו היכרות עם האזור, עם חבריהם לקבוצה ועם עצמם, וישקעו בתהליך יצירה שיתפרס על פני חודשיים. במהלך התקופה, שבה יתגוררו יחד, יסיירו במרחב, ויצרו באופן אישי וקבוצתי. לקבוצה תהיה הזדמנות להכיר את ההיבטים האנושיים, התרבותיים, הגיאוגרפיים, ההיסטוריים והפוליטיים של האזור. יחד הם יעברו תהליך קבוצתי המבוסס על מודל דומה לתוכנית העמיתים של קרן מנדל.

תועלות אזוריות

- שיתופי פעולה אמנותיים בין חברי הקבוצה לבין אמנים הפועלים באזור
- תרומה ומעורבות עם הקהילה באזור (תלמידי בתי ספר ומשפחותיהם, הגיל השלישי וכד')
- יצירת אמנות איכותית המחוברת למקום, לאתגריו ולהזדמנויות הטמונות בו
- קידום מודעות חיובית לאזור, בקרב חובבי אמנות באזור ובעולם
- עידוד שינוי בתפיסות הקיימות לגבי האזור ותושביו, והפוטנציאל הטמון בו, משני עברי הגבול, על-ידי הפצת חוויות האמנים ברשתות החברתיות, ופרסום תוצרי האמנות עצמם

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

בוצע תכנון ראשוני למודל התוכן ומודל ההפעלה, וכן בוצעה בדיקת היתכנות ראשונית במועצה האזורית אשכול לגבי מיקום אפשרי לשהייה, לסדנאות היצירה ולאפשרויות יצירה במגוון תחומי אמנות. לאחר קבלת חסות ושיתוף פעולה ממועצה אזורית מארחת, אפשר להוציא לפועל את התוכנית בטווח של כמה חודשים:

- **גיוס שותפים לדרך:** קבלת חסות ושיתוף פעולה מהמועצה האזורית המארחת, שותפות עם מרכז האמנות האזורי ועוד
- **הקמת ועדת היגוי לפרויקט:** שותפים אסטרטגיים, מועצה אזורית, אוצר אמנות, יזם הפרויקט
- **תכנון לוגיסטי:** לו"ז, מקום מגורים, חללי סטודיו, הסעות, מזון, ביטוח, תכנון תקציב ועוד
- **גיוס אמנים:** הקמת דף אינטרנט, חיבור לפלטפורמות של תוכניות שהות אמנים באזורים אחרים בעולם, הקמת צוות מיון
- **גיבוש תכנית למשך השהייה באזור:** סיורים, הרצאות, מפגשים, סדנאות
- **גיוס משאבים:** יצירת קשר והגשת בקשות לתמיכה מקרנות מארה"ב, קרנות לאזור הנגב, קרנות בנושא אמנות, משרדי ממשלה – משרד התרבות, הרשות לפיתוח הנגב, רשות מקומית, מפעל הפיס, קרן רש"י, הסוכנות היהודית, מרכז פרס לשלום ועוד
- **גיוס צוות ביצועי לפרויקט:** מנהל פרויקט, צוות אוצרות, מנחה קבוצות, אחראי מדיה, קשרי קהילה, לוגיסטיקה, איש כספים

נרטיב של תקווה

עמל אمل - תקווה • מיזם חינוכי להוצאת נוער בדואי בדרום
ממעגל הפשע
עו"ד הגר אלמגור-וכסמן

קולות מהשכונה • מסמך נרטיבי להערכת תוכנית "קבוצות
יוצרות שכונות" בשדרות
גונן הראל

Food Truck שדרות • אוכל, עוטף, קהילה
יוסף רחימוב

רואים את כולם • מודל לפעילות נוער בחינוך הבלתי פורמלי
יוסי דהרי

עמל אהל - תקווה

מיזם חינוכי בחסות המשטרה להוצאת נוער בדואי בדרום ממעגל הפשע

עו"ד הגר אלמגור-וכסמן

050-888-4599

hagaralmagorwa@gmail.com

ראש לשכת מפקד מחוז דרום במשטרה, במסגרת תפקידה הקודם עבדה כיועצת משפטית במשטרת אשקלון וכתובעת בתחום הפלילי. לאורך רוב שנות חייה עסקה בעבודה חינוכית עם בני נוער במסגרת תנועת בני המושבים בפיתוח הדרכה וחינוך בלתי פורמלי. השתתפה בשליחות חינוכית בארצות הברית מטעם הסוכנות היהודית. בעלת תואר ראשון ממכללת שערי מדע ומשפט ותואר שני במשפטים מאוניברסיטת בר אילן. התמחות בבית משפט השלום בבאר שבע. חברת קיבוץ אור הנר שבמועצה האזורית שער הנגב.

רקע

מבצע "שומר החומות" החל ב-10 במאי 2021 ונמשך כ-12 ימים. במהלך המבצע התרחשו אירועים רבים של השלכת אבנים, הבערת צמיגים, השחתת רכוש ציבורי ותקיפת אזרחים, שנעשו על-ידי ערבים-בדואים בנגב. באירועים השתתפו בהם גם בני נוער רבים, חלקם קטינים, אשר להם הייתה זו מעורבות עבריינית ראשונה. משטרת ישראל יצאה לגל מעצרים רחב היקף ובמסגרתו אף הוגשו כתבי אישום רבים נגד המעורבים. במהלך המבצע נעצרו כ-70 קטינים בגילאי 13-18 בגין מגוון עברות בתחום הפרות הסדר.

לאורך השנים עבדתי רבות עם בני נוער, והנושא קרוב ללבי מאוד. כאשר ראיתי את התופעה הזאת, שבה ילדים נגררים לביצוע עברות, וראיתי לנגד עיניי את הידרדרותם לעולם הפשע, נזכרתי במילותיו של יהודה עמיחי "גם האגרוף היה פעם יד פתוחה ואצבעות". הרגשתי חובה לעשות מעשה. פניתי למפקד המחוז והצעתי לו את רעיון המיזם. הוא התחבר מיד ונתן את הסכמתו, ויצאתי לדרך.

פרויקט "עמל" אמל – תקווה, ישאף לתת תקווה חדשה לקטינים שנתפסו עוברים על החוק במהלך מבצע שומר החומות, וזאת על-ידי תהליך קבוצתי שיקומי שבו יפגשו את הטוב בחברה הישראלית ובמדינה, היכן הוא יכול לפגוש אותם. ובעיקר הם יפגשו את עצמם ואת אפשרויות העתיד שלהם ויכירו את היכולת שלהם להשפיע על מסלול חייהם.

מטרות הפרויקט

- העצמת היכולת האישית של כל אחד לעצב את עתידו
- הכרות אמיתית של הנערים עם החלקים הטובים של מדינת ישראל בכלל והמשטרה בפרט
- שיקום בני נוער בדואים מתוך רצון למנוע אירועים פלילים עתידיים

תיאור הפרויקט

בתחילת הדרך בוצע מיפוי של כל הקטינים שנתפסו ובחינת הרקע האישי, המשפחתי והסביבתי שממנו הם באים. לאחר מכן הוחלט על כמה קריטריונים שעל פיהם ייבחרו הקטינים לתוכנית. קטינים שזו עברה ראשונה שלהם; קטינים שעשו עברות קלות ולא עברות קשות או לאומיות; צפוי שיתוף פעולה מצד ההורים; אזור מגורים משותף, כדי שיהיה אפשר ליצור קשר מעבר למפגשים ולייצר קבוצה טובה וחזקה באזור; גילאי 12-14, גיל שמאפשר הבנה מחד ושינוי מאידך; יצירת קבוצה מגובשת שתעבור את התהליך יחדיו; כתיבת תוכנית חינוכית שתלווה את התוכנית מראשיתה ועד סופה ותהווה תשתית לתוכניות דומות בעתיד.

על-פי הקריטריונים האלה נבחרו 10 קטינים, ועמם יתבצע התהליך המשקם ובונה אמון. במהלך המפגשים הקבוצתיים ייחשף הנער לחלקים טובים במדינה שאינו מכיר ולאפשרויות העומדות בפניו במדינה, אם לא יבחר בדרך של ביצוע עבירות והידרדרות לפשע. בין השאר נושאי המפגשים יהיו:

היכרות עם החברה הישראלית, מה אני רוצה? - תמונת העתיד שלי, משימת התנדבות בקהילה, לימוד עברית, חווית תרבות/אמנות.

תועלות אזוריות

- הפחתת הפשיעה העתידית באזור
- קידום חברה בדואית המחוברת לאזור ושותפה בצמיחתו

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

כדי שיהיה אפשר לצאת לדרך עם קבוצת הנערים הראשונה, יש להשלים את בניית התוכנית של כל מפגש בצורה מפורטת, לגייס את הצוות החינוכי של התוכנית, ליצור קשר עם הורי הקטינים הפוטנציאליים שנבחרו ולגבש סופית את הקבוצה.

קולות מהשכונה

מסמך נרטיבי להערכת תוכנית "קבוצות יוצרות שכונות" בשדרות

גונן הראל

054-97-32030

gonen2030@gmail.com

רכז תוכנית קהילתית בעיריית שדרות, מחנך ועובד-רחוב, מרכז את "קבוצות יוצרות שכונה" - תוכנית קהילתית הפועלת בשכונות בשדרות, ומבוססת על שותפות בין-אגפית רחבה בעיריית שדרות. בעבר, הדריך חבורות בני נוער בשדרות בתוכנית "לילות דרור", ניהל את "הבתים השכונתיים" ברשת "דרור בתי חינוך" - מועדוני ילדים ונוער ומרכזים קהילתיים ברחבי הארץ. יזם את "קבוצות יוצרות שכונה", כפיתוח של עבודת הרחוב אל שדה העבודה הקהילתית. במסגרת התוכנית מכשיר צוות מדריכים הפועלים בשכונות, מקימים ומלווים קבוצות פעילים (בכל הגילאים) המובילות יוזמות בקהילה. פיתח תוכניות היערכות לחירום ולחיזוק החוסן הקהילתי בשדרות, והפעיל אותן בכל סבבי הלחימה, כחלק מהמערך העירוני. בעל תואר ראשון בחינוך בלתי פורמלי ותעודת הוראה ממכללת בית ברל. חבר בקיבוץ המחנכים של תנועת דרור ישראל בשדרות.

רקע

בשנים האחרונות צצות עוד ועוד יוזמות חברתיות בשכונות הוותיקות של שדרות: צוותים תושבים מסייעים לשכניהם להתגבר על קשיי בירוקרטיה ושפה, מנגישים שירותים עירוניים ואף מקדמים את המצב הפיזי בבניינם. נשים מתערבות באומץ וברגישות בסכסוכים יומיומיים ומובילות לפתרונם, פעילים מפזרים בסתר חבילות מזון למשפחות במצוקה, קבוצות מארגנות ציון משותף של חגים ומועדים, דיירים תומכים בחירום בשכנים הסובלים מחרדה, ואמהות הנפגשות מדי שבוע ומתכננות פעילות לילדיהן, כפי שמספרת אחת הנשים: "זו לא רק פעילות, יש בזה הרבה עומק. אני רוצה שהילדים כאן ירגישו שיכולה להיות מציאות אחרת, שיש להם ערך, גם אם לא נותנים להם להרגיש ככה".

שלל הפעילות המבורכת הזו איננה דבר מובן מאליו. רבים מתושבי השכונות מתמודדים באופן יומיומי עם מציאות החיים בעוני, רובם ממשפחות ממעמד סוציו-אקונומי נמוך, ממגוון עדות, עולים או בני עולים, רובם לקוחות רווחה, דיירי עמיגור, בהם אמהות יחידניות רבות – וכולם מתמודדים גם עם החיים בצל האיום הביטחוני המתמשך.

התפתחויות קהילתיות אלה הן תולדה של חמש שנים שבהן פועלת בשכונות התוכנית "קבוצות יוצרות שכונה". במסגרתה פועלים מדריכי רחוב בשכונות מוחלשות, שוהים במרחבים הציבוריים – בגני המשחקים ומתחת לבניינים, ובתהליך איטי ומתמשך יוצרים

קשר לא-פורמלי עם תושבים בכלל הגילאים, מבררים מה הצרכים והשאיפות, ומגבשים סביבם צוותים וקבוצות (מה שמכונה לרוב "ועדי שכונה"), המובילים מהלכים לשיפור החיים המשותפים.

כיום משתתפים בתוכנית כ-600 תושבים, מהם כ-300 הפעילים ב-12 צוותים וקבוצות משימה.

כחלק מעבודתי בשכונות, נחשפתי לעולם שלם של מציאויות והתרחשויות, לסיפורי חיים מרתקים ולנקודות מבט לא מוכרות. מכיוון שבאמצעי המדיה מציגים לרוב את החיים בעוני רק בהקשר של רווחה או פשע, הרגשתי שיש לי הזדמנות להשמיע קולות בלתי-נשמעים ולאטגר את אותן סטיגמות מכלילות. בחרתי במסגרת הרכיב המעשי לבצע ראיונות עומק עם 30 תושבים מהשכונות ולחבר מסמך המביא את קולותיהם. כמו כן הבנתי שזו הזדמנות לקיים הערכה נרטיבית לתוכנית "קבוצות יוצרות שכונה", בתום 5 שנות פעילות.

חזון

תושבי השכונות בונים את קהילתם, חשים בעלי ערך עבורה, מגלים חוסן אישי וחברתי בהתמודדות עם אתגרים, ובוחרים להוביל ולהנהיג.

מטרות הפרויקט

- להשמיע את קולם של תושבי השכונות הפעילים בתוכנית, ולאפשר להם מבט מכבד ומעצים
- להרחיב את הדימויים הקיימים על עוני ועל החיים בשכונות
- להעריך את ההשפעה במציאות של תוכנית "קבוצות יוצרות שכונה" בשדרות
- לקדם את פרקטיקת "קבוצות יוצרות שכונה" בנגב וברחבי הארץ

תיאור הפרויקט

יצירת מסמך נרטיבי המתאר את השכונות הוותיקות שבהן מתקיימת תוכנית "קבוצות יוצרות שכונה". המסמך מתבסס על 30 ראיונות שנעשו עם תושבים פעילים, ומשקף את נקודות מבטם על החיים בשכונות, על השינויים שהשכונה עוברת לאור התוכנית, על המשמעות האישית של להיות פעילים ומנהיגים בשכונה, על ההשפעות הרחביות של עשייתם, על היחסים עם הממסד וגם על עבודתם הייחודית של המדריכים. המסמך מספר על המורכבות של מציאות החיים בשכונות, אך גם על העוצמה והחוזקות המתגלות ומתגבשות בהן.

תועלות אזוריות

בעזרת המסמך נבקש להגביר את קולם של הפעילים בתוכנית, תושבי השכונות הוותיקות בשדרות, ולפתח דימוי עשיר של התארגנויות קהילתיות ושל הנהגה בתוך השכונות. עיקר התועלות הן עבור השכונות, אך גם עבור הרחבת המבט עליהן, על העיר שדרות ועל האזור כולו. כמו כן, נבקש להיעזר במסמך הנרטיבי כדי לשכנע גורמים ברשויות נוספות באזור וברחבי הארץ להטמיע שיטות עבודה דומות.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- סיום כתיבה ועריכה של המסמך
- מכשש רפלקטיבי חגיגי עם התושבים בשכונות
- הפצת המסמך למקבלי החלטות רלוונטיים ברשויות מקומיות, במשרדי ממשלה ובמגזר השלישי

שדרות Food Truck

אוכל, עוסף, קהילה

יוסף רחמוב

054-558-2267

seftal@gmail.com

עו"ס – מרכז תוכנית יתד לצעירים בסיכון בשדרות, עוסק בתחום הנוער והצעירים בסיכון מזה 15 שנה, פועל לקידום ופיתוח שירותים ומענים לצעירים. פעיל חברתי בעיר שדרות בנושאי ביטחון, חינוך, תרבות וקהילה. מתנדב במד"א, הצלה וארגון ידידים. משמש במילואים כקצין התנהגות אוכלוסייה של העיר שדרות בפיקוד העורף. חבר בקהילת "רעות" שדרות – קהילה חברתית חינוכית. בוגר מסלול B.S.W. במכללת ספיר. מתגוררת בשדרות.

רקע

בעשור האחרון הפכה העיר שדרות למודל של פריחה ושגשוג, מתוך החוסן הקהילתי שמטופח אחרי שנים רבות של ירי טילים וטרור שנוחת על העיר. העיר שדרות היא כור היתוך אמיתי של תרבויות וקהילות שונות, שיחד מייצרות את הייחודיות המשפחתית והחמה שלה. תרבות זו מתפתחת בשנים האחרונות גם בתחום הקולינרי, עם פתיחתם של עסקים רבים בתחום האוכל בעיר. עם זאת, עדיין ישנם צרכים לאוכלוסיות ולקהילות בעיר שנותרו ללא מענה, ואני מבקש לגעת בהן דרך הפרויקט, הכולל שלושה יסודות.

קולינרי ← הנגשה וחיבור של כלל הקהילות לתרבות האוכל העירונית, מתוך תפיסה כי ישנם חלקים מתושבי העיר שמסיבות רבות – חברתיות, כלכליות ותרבותיות – אינם זוכים להיות חלק מההליך המתפתח בתחום זה.

נוער וצעירים ← בני העיר, שגדלו לתוך מציאות חיים בלתי אפשרית, דווקא הם מסוגלים לגלות כישורים וכוחות עצומים. המטרה היא לספק להם סביבת עבודה דינמית, מאתגרת, חדשנית, אך גם רגישה ומאפשרת, שתוכל לתת להם מקום לביטוי עצמי של מגוון הכישורים האצורים בהם.

הסברה ← כחלק מאפקט החוסן ומכורח המציאות הפכו תושבי שדרות לשגרירים ומסבירים לאומיים. ככל שיתרבו הקולות והמגוון הרחב של הנרטיבים השונים, תגדל גם ההכרה וההיכרות של שדרות כסמל להתמודדות, לפיתוח ולחוסן ייחודיים. המטרה היא שבני העיר שיעבדו כמפעילים של ה-food truck גם כ"מסבירנים עירוניים" ויחשפו לקהל הרחב את סיפורם האישי, המשפחתי והקהילתי מכלי ראשון וללא מתווכים. האימפקט פה הוא הדדי, גם עבור הנוער והצעירים וגם עבור האורחים.

צעירים ונוער יבשלו יחד ב-food truck שינוע בעיר שדרות וייצור מקום בילוי ומכגש קהילתי תוך שילוב של מופעים הסברתיים לאורחים מהארץ ומהעולם.

מטרות הפרויקט

- להעצים צעירים ובני נוער ברמה אישית ותעסוקתית
- להנגיש את התרבות הקולינרית למגוון קהילות וליצור שיתוף בין תרבויות בעיר
- להגביר את החוסן ותחושת המסוגלות של תושבי העיר בדגש על נוער וצעירים
- להרחיב את היקף ההסברה העירונית ברמה הארצית והעולמית

תיאור הפרויקט

ה-food truck יהיה פלטפורמה ניידת כדוגמת כלי רכב או נגרר נייד, שיוכל להגיע לכל מקום בעיר וסביבותיה. המרכב יכלול את כל האמצעים הדרושים כדי להכין ולספק מזון איכותי ייחודי וטעים למשתתפים: כלי בישול, מוצרי בישול חשמליים, עמדות עבודה, כסאות ושולחנות לאירוח, ואמצעים הסברתיים כגון מסכים והגברה. כל קבוצה או קהילה שאליו יגיע ה-food truck תקבל חוויה משולבת: קולינרית ונרטיבית.

תועלות אזוריות

הניידות של ה-food truck תאפשר תנועה ונגישות לכל מרחק בעוטף. ההפעלה יכולה להיות לכלל הקהילות באזור או לחילופין להרחיב את גבולות הפעילות מעבר לעיר שדרות – לכלל הנגב המערבי.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- יצירת שותפויות של גורמים בתחומים הרלוונטיים
- מימון, רכישה והקמה של הפלטפורמה הפיזית
- גיוס רכז, מנהל וצוות עובדים
- שיווק והפצה של הפרויקט לקהל הרחב ולארגונים שותפים במרחב

רואים את כולם

מודל לפעילות נוער בחינוך הבלתי פורמלי

יוסי דהרי

050-523-6484

yossid@hof-ashkelon.org.il

מנכ"ל המרכז הקהילתי האזורי מ.א חוף אשקלון, האמון על פעילויות הפנאי בתחומי תרבות, נוער ותנועות נוער, ספורט ועוד. במסגרת תפקידו הקודם ניהל את מחלקת הילדים והנוער ביישובי חוף אשקלון וסייע לקליטת תושבי גוש קטיף לאחר ההתנתקות. בעל תואר ראשון בניהול ובקרה תעשייתית מהמכללה האקדמית ספיר ותואר שני במנהיגות וניהול מערכות חינוך מאוניברסיטת בר אילן. בוגר קורס גזברים ברשויות מקומיות מטעם משרד הפנים, וקורס הכשרת דירקטורים לחברות ולימודי עתודה ניהולית בחברה למתנ"סים. מתגורר בישוב ניצן שבמועצה האזורית חוף אשקלון.

רקע

המועצה האזורית חוף אשקלון משתרעת על שטח של 168 אלף דונמים, ובה 21 יישובים מסוגים שונים: קיבוצים, מושבים ויישובים קהילתיים. בשנים האחרונות חלה במועצה צמיחה דמוגרפית משמעותית עקב התרחבות היישובים, קליטת תושבים חדשים מיישובי גוש קטיף ובנים חוזרים. כיום יש בה 19,500 תושבים, מהם כ-1,300 ילדים בכיתות ד'-ו' ו-1,870 בני נוער בכיתות ז'-י"ב כחלק מחזונה, המועצה חרטה על דגלה להגיע לכל בני הנוער במועצה וכן לחתור לקיום קשרים בין בני נוער מיישובים שונים – ובכך לחזק את הקשר שלהם למקום.

כיום, מדריכי הנוער ביישובים מצליחים לתת מענה לכ-60 אחוזים מבני הנוער בלבד. זאת משום שהם מועסקים במשרות חלקיות, ומשום שברוב היישובים מדריך הנוער "נשען" על פעילות תנועת הנוער וכך אינו מגיע לכלל בני הנוער ביישוב. כמנכ"ל המרכז הקהילתי האחראי על כלל פעילויות הפנאי, איני יכול להשלים עם מצב זה. אנו שואפים למצב שבו מדריך הנוער ייתן מענה לכל בני הנוער, גם לנוכח העובדה שהיקף ההשתתפות של בני הנוער בתנועות הנוער נמצאת בירידה, ורובם אינם משתתפים בפעילויות במסגרת החינוך הבלתי פורמלי.

לפיכך, החלטתי לפתח מודל לפעילויות הנוער בחינוך הבלתי פורמלי כדי להגיע לאותם 40 אחוזים מבני הנוער ולחבר אותם לקהילה שלהם ולמרחב שבו הם מתגוררים.

המרכז הקהילתי יפעל כדי להוביל את תחום הנוער ותנועות הנוער, יניע תהליך לחיזוק החינוך החברתי ביישובי המועצה וירחיב את המענים ואת מעגל המשתתפים בקרב בני הנוער תוך מעורבות ועדי היישובים וועדות הנוער.

מטרות הפרויקט

- צוות החשיבה, בראשות ראש המועצה, הגדיר את מטרות המיזם:
 - הגדלת מספר בני הנוער המשתתפים בפעילות היישובית
 - חיזוק תחושת השייכות וטיפוח מנהיגות צעירה בקרב בני הנוער
 - רתימת ועדי היישוב והנוער להצלחת המודל
 - הקניית ערכים ומעורבות בקהילה
 - פיתוח סל פעילויות שימשוך את בני הנוער החוצה ובאותה עת יקנה להם את הערכים שאנו מעוניינים להנחיל להם
 - חיזוק שיתוף הפעולה בין בני הנוער ביישובים השונים
- העיקרון שבבסיס המודל הוא לייצר פעילות נוער בחינוך הבלתי פורמלי ביישובי המועצה האזורית חוף אשקלון. מודל זה יסייע בהתאמת מענה לכל נער ונערה סביב תחומי עניין והשתייכות לקבוצת השווים. מודל זה נוצר מתוך רצון לשפר את המענים הקיימים עבור בני הנוער ולהעלות את איכות החיים תוך שימוש מושכל במשאבים הקיימים והגדלת המקורות התקציביים מתוך המועצה ומחוצה לה. זאת בראש ובראשונה באמצעות העלאת המודעות לנושא זה בקרב ועדי היישובים וועדות החינוך, אשר התגייסותם להצלחת המודל חשובה והכרחית.

תיאור הפרויקט

המודל בנוי מכמה פעולות הנוגעות לשינוי תפיסה בשלושת המעגלים הרלוונטיים לפעילות הבלתי פורמלית: בני הנוער, ההורים והצוות, ולהבנה שרק שינוי מהותי בשלושתם יגרום להנעת הנוער לפעולה.

- **עקרונות המודל**
- שינוי הגדרת תפקיד מדריך הנוער, הגדלת היקף המשרה והדרישה להכשרה מקצועיות יותר
- שותפות פעילה של ועדי היישובים
- שיתוף בני הנוער בתהליך החשיבה ויצירת מחויבות
- בניית שיטות פעולה ופעילויות המותאמות לכל יישוב
- יצירת פעילויות מתמשכות ובניית קבוצות ותהליך קבוצתי מובנה כחלק מהפעילות
- ייזום פרויקטים משותפים בין בני הנוער מהקהילות השונות

תועלות אזוריות

- בניית דור עתיד המעורב במרחב שבו הוא גר
- חיזוק הקשר בין היישובים השונים במועצה
- חיזוק החוסן הנפשי של הנוער
- הטמעת המודל במועצות נוספות בעוטף
- הגדלת היקף ההתנדבות והעזרה ההדדית ברחבי המועצה

בשלומם לדרוש

זרעים של תקווה • שיתוף אזורי לפיתוח מרכזי התפתחות הילד וחוסן
חמוטל אבן חן נויבואר

התשמע קולי • מערך תקשורת חירום מותאמת כלל האוכלוסייה
ג'ולי פורת

איזו זכות שאתה כאן • ארגון בהקמה למיצוי זכויות מקיף לתושבי
עוטף עזה, זיהוי כשלי שוק בשירותי הרווחה וקידום שינויי מדיניות
חנה יצחקי שפטייב

פרויקט 'עכביש' נגב מערבי • התנדבות, קהילה, חוסן
יניב אלוש

זרעים של תקווה

שיתוף אזורי לפיתוח מרכזי התפתחות הילד וחוסן

חמוטל אבן חן נויבואר

052-488-6783

tali02n@gmail.com

מרפאה בעיסוק בתחום התפתחות הילד ומנהלת היחידה ההתפתחותית של נתיבות. פעילה בתחום הגיל הרך בקהילות שונות ומרכזת תוכניות לאיתור והתערבות בגיל הרך. שותפה לתהליכי חשיבה רב מערכתיים בתחום הילדים במרחב העירוני והכפרי. מעורבת בפעילות לקידום נשים. בעלת תואר ראשון ושני ברפוי בעיסוק מהאוניברסיטה העברית בירושלים. מתגוררת בקיבוץ סעד שבמועצה האזורית שדות נגב.

רקע

המחסור בכוח האדם במקצועות הבריאות ידוע וכבר עלה לדיון ציבורי. ישנו חסר ארצי במתן שירותים במקצועות הבריאות: פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאית תקשורת וטיפול רגשי. דוח פערי כוח האדם במקצועות הבריאות מאוקטובר 2021 העלה כי ברמה ארצית חסרים כיום מעל 2000 מטפלים בכל אחד ממקצועות הבריאות, והפערים הללו עתידים לגדול. ואולם, המצוקה בפריפריה הדרומית גדולה עוד הרבה יותר: מנתוני משרד הבריאות מ-2019 עולה כי דרומית לאשקלון ישנו 50% מכוח האדם במקצועות הבריאות לעומת הממוצע הארצי, ומסקר שנערך במסגרת הפרויקט בקרב מנהלי יחידות התפתחותיות בעוטף עזה עלה כי 60% מהילדים ממתנים למעלה מחצי שנה לקבלת טיפול התפתחותי.

אזור הנגב המערבי – ובמיוחד אזור עוטף עזה – סובל מתקופות של דחק ואי-ודאות מתמשכת. בלון שנחת בגן או בפתח הבית וירי רקטות הם מציאות מתמשכת, ובן רגע הילדים חשופים למצב לוחמה וסיכון. הבית כבר אינו מספק תחושת ביטחון, והילדים וההורים מתמודדים עם פחד קיומי. עיוות תחושת הביטחון הבסיסי וחשיפה תדירה לאיום ממשי יוצרים טראומה מתמשכת המהווה סיכון משמעותי להתפתחות תקינה, ובמיוחד בגיל הרך, בשלב שבו המוח מתעצב. אי-קבלת מענה התפתחותי ורגשי בזמן זה יוצרת פגיעה דרמטית ובלתי הפיכה.

בראיונות ובשאלונים שהעברנו לאנשי טיפול מהעוטף עולה תמונת מציאות עגומה. הם מתריעים על קשיים הוריים וקשיים תפקודיים אצל הילדים ומעריכים שכ-90% מהילדים ביחידות ההתפתחותיות חווים מאפייני חרדה (באופן חלקי עד מלא). הורים חיים בתחושה של חוסר ודאות וארעיות, ומצב דריכות תמידי עם רמת עוררות גבוהה ותחושת הצפה. ישנה תחושת מסוגלות נמוכה, קשיי התמודדות וקושי לתווך את המציאות לילדים.

הורים מותשים וחווים ייאוש מהסבבים הביטחוניים הבלתי נגמרים. ילדים באזור עוטף עזה מתמודדים עם חשיפה ישירה לסכנה ממשית לחייהם, ובעקבות כך קשיים ביצירת שגרה נורמטיבית. בזמנים עם מתיחות אזורית גבוהה הם מתקשים לצאת וללכת לגן, לשחק ולצאת לחוגים, חוששים משינויים וממעברים שונים ונמנעים מהתנסויות חדשות. לא מפתיע שהפניות ללמידה נמוכה, רבים מהם סובלים מקשיי קשב וריכוז, וחלק גדול לא זכאים לתעודת בגרות ומתקשים לתפקד בצבא. **החיבור בין מענה טיפולי לא מספק לבין המציאות הביטחונית המורכבת והשלכותיה, הוא הרסני ממש, ומחובתנו לשנותו.**

כלל תושבי הנגב המערבי, ובפרט תושבי עוטף עזה, מקבלים מענה מותאם ומלא של אבחונים וטיפולים התפתחותיים ורגשיים.

חזון

מטרות הפרויקט

- לבנות קבוצת כוח אזורית, שתוכל להשפיע ולחולל שינוי במרחב הטיפולי
- לייצר תמונה מתכללת של מצב התפתחות הילד וחוסן עוטף עזה בנגב המערבי
- להעלות את המודעות הציבורית לייחודיות של האתגרים האזוריים
- לגבש לובי אפקטיבי לשם הגדרת האוכלוסייה כאוכלוסייה בסיכון
- לבנות תוכנית אסטרטגית אזורית לפעולה שתכלול ניתוב משאבים, גיוס כספים ותקציבים

תיאור הפרויקט

הקמת ועדת היגוי כשלב ראשון במהלך של בניית כוח, למען שינוי המרחב הטיפולי באזור עוטף עזה-הנגב המערבי. הועדה תהיה מורכבת מאנשי מקצוע ממקצועות התפתחות הילד הפועלים בנגב המערבי: מנהלי מרכזים התפתחותיים, מנהלי אגפים חינוך רווחה, השרות הפסיכולוגי, מנהלי חוסן, מומחים מתחום האקדמיה, נציגי רשויות ופעילים חברתיים. בין היתר תעסוק הוועדה בנושאים הבאים:

- מיפוי האתגרים ההתפתחותיים הייחודיים של ילדים באזור
- מיפוי ופענוח תמונת המצב של המענים הטיפוליים הניתנים במרחב
- חשיבה מתכללת ומעמיקה על שותפויות
- ניסוח דרכי פעולה ותוכנית עבודה

תועלות אזוריות

באמצעות איחוד כוחות יתבסס שיתוף פעולה ותכנון אסטרטגי על-רשותי אזורי, סביב נושאים הקשורים בהתפתחות הילד, מקדמי בריאות רגשיים וחוסן. שיתוף קובעי מדיניות בנושא יסייע בהגדרת אוכלוסיית הילדים בסיכון באזור זה וימנע כניסה למצבי סיכון נוספים. השקעה בכך תחסוך משאבים כלכליים בעתיד ותיצור אמון, תקווה וחוסן.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- גיוס חברים לוועדת ההיגוי
- קיום מכש ראשון של הועדה
- בניית תוכנית אסטרטגית להמשך

התשמע קולי

מערך תקשורת חירום מותאמת כלל האוכלוסייה

ג'ולי פורת

054-779-2573

poratjuli@gmail.com com

עוזרת ראש המועצה האזורית שדות נגב. במסגרת תפקידה - מקדמת מדיניות של ראש הרשות בתחומים מועצתיים, יוזמת ומובילה תוכניות ופרויקטים אסטרטגיים עבור תושבי המועצה בין היתר במינוף ופיתוח עסקים ותיירות מקומית ובעבודה מול צוותים מקצועיים של משרדי הממשלה. במסגרת תפקידה הקודם ניהלה את מחלקת ילדים ונוער במועצה האזורית שדות נגב והובילה את תחום הנוער בסיכון. בעלת תואר שני במנהל מערכות חינוך ותואר ראשון בחינוך מיוחד של אוניברסיטת בר אילן. שימשה כחברה בוועד המנהל של אגודת הסטודנטים בר אילן ובוגרת תוכנית קרן אייסף לצמצום פערים חברתיים בחברה הישראלית. פעלה בין היתר כעוזרת פרלמנטרית בכנסת, בניהול תוכניות חינוכיות בפריפריה ובהטמעת גישה שוויונית המייצרת מנוף לצמיחה. מתגוררת בקיבוץ עלומים.

רקע

המועצה האזורית שדות נגב מונה 16 יישובים: מושבים, קיבוצים ויישובים קהילתיים, ובהם חיים 11,420 תושבים. כמו שאר יישובי עוטף עזה, גם יישובי שדות נגב מתמודדים עם איומים ביטחוניים במסגרת שגרת חירום ממושכת, והמועצה נערכת בימי שגרה להתנהלות בחירום. בזמן מערכות לחימה, בעת הישמע אזעקת "צבע אדום" מוציאה המועצה הודעות על כניסה למרחב מוגן. שיפור מערכי החירום היא מטרת-על של המועצה, והיא נדרשת להיערך אליו מדי יום ביומו.

בזמני חירום, להנגשת מידע לכלל האוכלוסייה על-ידי דוברות המועצה יש חשיבות קריטית כדי לשמור על ביטחון התושבים. ואכן, רוב התושבים יודעים כיצד לצרוך מידע בזמן חירום.

המידע מועבר לתושבים באופן מידי בזמן חירום בכמה אמצעים: הודעות SMS - לכלל התושבים ובפילוח לפי יישובים, ודרך דוברי צח"י (צוות חירום יישובי), שמפיץ מידע בקבוצות וטסאפ יישוביות. נוסף על כך, ישנם יישובים שבהם פועלת מערכת Avia בחירום בלבד, וכן מעבירים מידע באמצעות הרשתות החברתיות. ואולם, למרות כל האמצעים הללו, בעת חירום המידע זמין ונגיש רק לכ-80% מאוכלוסיית המועצה.

מועצה אזורית שדות נגב חרתה על דגלה את חזון השוויון והאחריות כלפי התושבים, ומתוך חזון זה בחרתי, במסגרת הרכיב המעשי, לנסות לזהות את קהלי היעד שאינם מקבלים מענה, ולפעול למציאת מענים מתאימים.

כדי לאתר ולאפיין את אותם קהלים שאינם חשופים למידע בעת חירום, הוצאנו שאלונים אל דוברי הצח"י ביישובים – בהיותם מי שמכירים מקרוב את תמהיל הקהילות הקיים ביישוב. מתוך השאלונים עלתה מציאות מעניינת ומורכבת של קהלי היעד שפחות חשופים למידע כפי שהוא מוגש כעת:

- אוכלוסייה חרדית, בעיקר בשל היעדר טלפון חכם
- שוכרי בתים ביישובים, שלא נמצאים ברשימות של המועצה או של דובר צח"י
- עובדים זרים, שאינם מבינים או אינם קוראים עברית
- ותיקים וקשישים, שאינם מחוברים טכנולוגית
- בעלי מוגבלויות
- קבוצת בני נוער, שאינם חשופים למידע של המועצה

כלל תושבי המועצה האזורית שדות נגב יקבלו מידע זמין, מובן ואמין בעת חירום.

חזון

מטרות הפרויקט

לזהות, לאתר ולדייק את המענה ההולם לכל קבוצת תושבים שכרגע אינה חשופה למידע

תיאור הפרויקט

בניית מערך התאמות בתקשורת ובאופן העברת המידע, והתאמת המענה לקהלים שאינם חשופים אליו. המערך יכלול את צוותי צח"י ואת המחלקות הרלוונטיות במועצה. כחלק מהמערך ייעשו בין היתר הפעולות הבאות:

- מיפוי מלא של קהלים ופרטים שאינם חשופים כעת למידע בחירום, כדי להבין את אופני התקשורת המותאמים עבורם
- הכשרת דוברי הצח"י לקבלת כלים לתקשורת מותאמת ביישובם
- תרגום המסרים לשפות רלוונטיות
- עירוב מחלקות הרווחה באיתור חברי קהילה

השלבים הבאים ביישום הפרויקט

- גיוס והכשרה של צוותים בתוך היישובים לשם מיפוי ברמה היישובית, כדי להגיע עד אחרון התושבים
- גיוס גורמים רלוונטיים במועצה שאליהם יועברו הנתונים, כדי למצוא מענה ראוי לכל אחת מהקבוצות שאותרו
- יישום והטמעה של כל מענה באופן שמותאם לקבוצות שאותרו ביישובים

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- מידע שמגיע בזמן אמת לכל התושבים יפחית את מספר הנפגעים בשדות נגב
- המערך יוכל לשמש מועצות נוספות בעוטף, המתמודדות אף הן עם מצבי חירום מורכבים
- הגדלת היקף המודעות לקבוצות התייחסות שונות ברחבי המועצה

איזו זכות שאתה כאן

ארגון בהקמה למיצוי זכויות מקיף לתושבי עוטף עזה, זיהוי כשלי שוק בשירותי הרווחה וקידום שינויי מדיניות

חנה יצחקי שפטייב

054-220-3709

mazhanna51@gmail.com

עובדת סוציאלית קהילתית וסטודנטית למשפטים שנה ד'. פעילה חברתית שסייעה לתושבים רבים בשדרות באופן פרטני לקידום זכויותיהם, תוך התמקדות בבני קהילתה, הקהילה האתיופית. סייעה, יחד עם סטודנטים נוספים, לעשרות מבני הקהילה למצות את זכויותיהם וארגנה קורס פעילים לצעירי הקהילה. ארגנה את פרויקט "הפלייסימיקינג" בשכונת ניר עם בשדרות. כמו כן עסקה בשינוי מדיניות עבור נפגעי נפש כדי שיוכלו לקבל שירותים בצורה מיטבית ומותאמת להם. מתגוררת בנתיבות.

רקע

מדינת ישראל מוגדרת כמדינת רווחה, אולם הפער בין הרצוי למצוי הולך וגדל, ובדרום הארץ אף יותר. כעובדת סוציאלית במרחב זה עקבתי לאורך השנים אחר הפער הזה ומצאתי את עצמי נאבקת פעמים רבות לטובת אזרחים שמגיעות להם זכויות בנושאים שונים ואינם מקבלים אותן: איש אינו טורח ליידע אותם על זכויותיהם ודואג שיקבלו אותן. באזור העוטף בפרט קיימות אוכלוסיות חלשות (לא-מוחלשות) מגוונות אשר אינן מקבלות את מלוא זכויותיהן בגלל החוסר בנגישות למידע ופערים תרבותיים, פערי שפה ועוד. מצאתי שישנם תקנות וקריטריונים המגבילים את מתן הזכויות וגורמים לעיוותים ולחוסר שוויון. פעמים רבות ראיתי שישנו פער בין מקבלי ההחלטות לבין העובדים שבשטח. דבר זה יוצר מצב שישנם שירותים במחלקות הרווחה שאינם תואמים את הצרכים של האנשים. נוסף על כך, אין מענה לסוגיות שמצריכות שינוי מדיניות. לעניין זה מתווספת גם העובדה שעובדים סוציאליים אינם מכירים את הזירות הפוליטיות והמשפטיות, וכך בעצם נוצר מצב שהם לא פועלים בזירות אלה. מעל כל אלו ישנן סוגיות שעדיין לא נמצא להם מענה ראוי והולם, כגון דרי רחוב, מכורים, נפגעי נפש, קבוצות מיעוט, דיור ציבורי. סוגיות אלה מצריכות שעות רבות של עבודה והשתתפות בזירות פוליטיות ומשפטיות, ולאור העומס במחלקות הרווחה העו"סים אינם פנויים לטפל או לתת מענה ראוי ורחב לסוגיות אלה. בשל כך אני מבקשת לקדם את הקמתו של ארגון שיתמחה בסוגיות אלו, הן מבחינת מיצוי זכויות הפרט והן בכל הקשור לשינוי מדיניות, ובכך יגשר על הפער העצום שנוצר עם השנים באזור הדרום.

העמותה תזהה את הפערים הקיימים בין המענים לצורכי השירות ותפעל לשינוי המדיניות והתקנות ואף להטמעתן בשטח לבדוק

כמו כן תקדם העמותה פעולות לטיוב השירות שניתן, תפעל מול הפרט למיצוי זכויותיו ותיתן לו מעטפת וליווי בכל התחומים הנדרשים כדי להגיע לשיקום מלא ומיטיב.

מטרות הפרויקט

- צמצום הפער בין הזכויות המגיעות לאזרח הזקוק להן לבין מה שהוא מקבל בפועל
- שינוי מדיניות מקיף בכל הקשור לדרי רחוב, נפגעי נפש, מכורים וקבוצות מיעוט באוכלוסייה
- הגעה לזכאים, גם אם לא פנו, וסיוע, ללא תשלום, במיצוי זכויות בכלל ובסוגיות משפטיות אישיות בפרט
- הגעה להלימה בין שירותי הרווחה הניתנים לצרכים שמעלים הפונים
- סיוע לשירותי הרווחה בקידום שינוי מקומי בסוגיות רחב

תיאור הפרויקט

הפרויקט כולל מיפוי של כלל שירותי הרווחה הניתנים כיום בנגב, ניתוח של איכות השירות, והבנה היכן נדרשת התערבות של טיוב השירות או דאגה להשלמת חוסר לשירות שאינו קיים.

נוסף על כך מבוצע מחקר בנוגע לארגונים דומים שהיו קיימים בעבר ולמידה מהצלחות או טעויות שנעשו. באמצעות מיפוי ומחקר זה נבנה מודל הפעלה ומבנה ארגוני אופטימלי.

במקביל נערך מיפוי של מקורות תקציב אפשריים – הן מהמגזר הציבורי והן מהפרטי, מתוך כוונה להתחיל בעתיד הקרוב בגיוס תקציב ראשוני.

הארגון שיקום יעסוק בקידום ובמיצוי זכויות של הפרט, יאתר זכאים וילווה אותם במסע של מיצוי זכויות, בצורה שתעטוף את הפונה ותלך אתו יד ביד בכל תחומי הסיוע המגיעים לו. אותו ארגון יפעל לשינוי מדיניות – מחקיקה ועד פסיקה. כמו כן, הארגון ינסה לטייב את שירותי הרווחה, כדי שתהיה יותר הלימה בין האנשים שצורכים את השירות לבין המענים שהשירות נותן. הארגון יתווה שיטת עבודה שתחבר ביו מקבלי החלטות לבין העובדים בשטח, וזאת במטרה שתהיה הלימה בין הצרכים לבין המענים.

תועלות אזוריות

מענה רחב עבור כלל תושבי הדרום. הארגון עתיד לתת שירות לכל התושבים באזור: קיבוצים, מושבים, כפרים וערים.

תיקון עיוותים בשירותי הרווחה באזור הדרום שיביא לצמצום פערים בין השכבות השונות החיות בסמיכות במרחב.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- השלמת פיתוח ותכנון של מודל ההפעלה האופטימלי, מבחינת נשואי עיסוק, מבנה ארגוני ועוד
- הקמת צוות היגוי של אנשי מקצוע ושטח המאמינים בחזון
- השלמת גיוס כספים לטובת הפעלת פיילוט והתחלת פעילות

פרויקט 'עכביש' נגב מערבי

התנדבות, קהילה, חוסן

יניב אלוש

052-365-2768

yanivalush123@gmail.com

מנהל תפעול מו"פ ישראל בחברת הזרע – לימגריין. במסגרת תפקידו מנהל את החווה החקלאית הגדולה בישראל לפיתוח זני מכלוא. מוביל מיזם חברתי קהילתי בעוטף עזה הכולל מערך מתנדבים, בוגרים ונוער, לתמיכה ולליווי לוגיסטי של אירועי מפתח בחיי הקהילה, ולהגברת החוסן הקהילתי בעוטף. מנהל את תחום הערבות ההדדית במושב שוקדה. בוגר תואר ראשון ושני במחלקה לניהול מאוניברסיטת בר-אילן. מתגורר במושב שוקדה שבמועצה האזורית שדות.

רקע

לפני כמה שנים חגגנו בחצר ביתנו במושב שוקדה שבעוטף עזה את הברית של בנו. טרחנו רבות להכין הכול, שכרנו שולחנות וכסאות מהודרים, קייטרינג משובח, ויצאנו לדרך. בסיום האירוע הבטתי סביבי וראיתי את כל השולחנות והכיסאות שנתרו מסביב. עבודה רבה עוד לפניי. לפתע הגיעו כמה חברים עם רכב ונגרר, והחליטו שהם מסייעים בקיפול האירוע. הם היו כשבעה, כל אחד לקח על עצמו משימה אחרת, ואחרי 20 דקות חזרה חצר ביתי להיראות כאילו לא היה בה אירוע. שמחתי מאוד והוקל לי, לא רק כי נחסכה ממני טרחה, אלא הרגשתי שאני חלק מקהילה שחבריה דואגים זה לזה, שאני לא לבד באתגרי החיים. זה היה הבסיס להקמת צוות עכביש – מתנדבים העוזרים באירועים שמחות וחגים.

ב-4 שנות הפעילות שלו הפך הפרויקט להצלחה מסחררת ביישוב: כל משפחה שנעזרה בצוות המתנדבים נפעמת מעוצמת החסד שבדבר. עם הזמן עוד ועוד חברי קהילה הצטרפו לצוות, ו"צוות עכביש" קיבל המשגה בסלנג היישובי ל"סיירת" שיודעת להתמודד עם כל משימה ואתגר: "תתאמץ ואולי תהיה חלק מצוות עכביש". יצרנו לוגו והדפסנו אותו על חולצות ומדבקות לכלי רכב.

צוות עכביש במושב שוקדה מונה כיום קבוצה של כ-25 מתנדבים פעילים וציוד תפעולי להקים אירוע של עד 150 איש. עד כה תמך הצוות ביותר ממאה אירועים יישוביים, והביקוש לסיוע של הצוות רק הולך וגדל כחלק מהתפתחות המושב ומהרצון לקיים אירועים באזור הבית.

ואולם, משמעות הפעילות של צוות עכביש בשוקדה היא הרבה מעבר ליתרונות הפקה ועזרה לוגיסטית לתושבים. אחרי 4 שנות פעילות וכחלק מהפרויקט, החלטנו לבחון

לעומק מה משמעות התרומה של הצוות לקהילת שוקדה. הוצאנו שאלון לתושבים ובו שאלנו איך הם רואים את התרומה. קיבלנו יותר מ-30 תגובות, ואלה בין היתר הדברים שנאמרו: "אין דבר שדומה לזה בחוויית המעורבות החברתית", "הרגשה שאתה לא לבד, אפשרות להגשים חלומות, מדביק את החבר'ה לתרום ולעשות טוב". "כיף להיות חלק מקהילה כזו אכפתית".

ומישהי כתבה לנו: "פרויקט עכביש בנה קומה נוספת בבניין החוסן והחברה במושב", ואכן: בעוטף עזה ובנגב המערבי, טיפוח הקהילה היא הלכה למעשה בניית חוסן, ופרויקט שעל פניו נראה הפקתי ותפעולי בלבד, למעשה בונה את הקהילה כולה.

פרויקט העכביש יוצר קהילה גדולה המקדמת את ערכי ההתנדבות והערבות הדדית, ומעודד שיתופי פעולה בנגב המערבי.

חזון

מטרות הפרויקט

- להטמיע את מודל העכביש ביישובים נוספים בנגב המערבי
- להרחיב את הפעילות כך שתחבר בין יישובים
- להנחיל ולטפח ערכי התנדבות, עזרה ובניית קהילה ברחבי הנגב המערבי

תיאור הפרויקט

הטמעת מודל העכביש ביישובים נוספים בנגב המערבי: חשיפה, רתימה ושיווק הקונספט של העכביש לפעילים, לרכזי קהילות ולבעלי עניין נוספים מהאזור. ליווי הגרעינים הראשוניים בהקמת המיזם ביישובים: גיוס מתנדבים, הקמת תשתיות תקשורת, לוגיסטיקה, הפצה מול הקהילה ותחילת פעילות.

תועלות אזוריות

- תועלות ליישובים: בניית קהילה, עזרה הדדית, ערבות וחוסן בכל יישוב שיטמיע את מודל עכביש
- תועלות אזוריות: טיפוח קהילה, ערבות וזיקה בין התושב ליישוב שלו יוצר חוסן קהילתי. הקמה של כמה צוותי עכביש באזור הנגב המערבי תתרום להגברת החוסן האזורי והעמידה באתגרים הביטחוניים של האזור, ואף תיצור חיבור בין קהילות שונות סביב מכנה משותף של ערבות הדדית והרצון לשפר את איכות החיים של כל מי שחי באזור

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- ערב חשיפה אזורי שיפורסם דרך פלטפורמות מקומיות של מנהיגות. קבוצות וואטסאפ של ועדים מקומיים, מיזמים חברתיים נוספים וכדומה
- ניפגש עם מחלקות רלוונטיות בחלק מהרשויות ועם יחידות התנדבות כדי למצוא מכנה משותף וכאמור מנהיגים נוספים שירצו להוביל הקמת צוות עכביש
- תחילת ליווי ביישובים

לפרוץ דרך

פורצות תקרות זכויות לשם קידום יזמות נשים • פיתוח מערכי ליווי
והכשרה ברשויות הנגב המערבי
נעמה שקד לוי

פתחי לי אחותי • אימהות דתיות במעגלי שיח על זהות, חינוך ותקרת זכויות
הילה הלוי

יזמות כדרך חיים • פודקאסט ליזמים צעירים
שחף פריפז

פורצות תקרות זכוכית לשם קידום יזמות נשים

פיתוח מערכי ליווי והכשרה ברשויות הנגב המערבי

נעמה שקד לוי

050-975-1610

info@naama-shaked-levy.co.il

יזמת חברתית, בעלת העסק "פורצת תקרות זכוכית" ומפתחת קלפי "נשים פורצות דרך", מרצה ומנחה. מקדמת שוויון מגדרי בדרכים יצירתיות, מלווה ומנחה קהילות עסקים ואנשים בעולם היזמות והתעסוקה. בעבר רכזת פורום נשים באוניברסיטת בן גוריון בנגב, לקידום שוויון מגדרי באוניברסיטה. מנחה ורכזת אזור הדרום במרכז הישראלי לכבוד האדם. מתנדבת בשנים האחרונות כיועצת תעסוקתית בארגון "פעמונים" ובפורום הנשים של מועצה אזורית אשכול. בעלת תואר ראשון ושני בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה מאוניברסיטת חיפה ובן גוריון. מתגוררת בגבולות שבמועצה האזורית אשכול.

רקע

כ-2000 נשים בנגב המערבי הן יזמיות, בעלות עסקים, ברובם המכריע עסק קטן של אישה אחת – עסק שאפשר למנף, להגדיל ולהצמיח. קידום עסקים קטנים נתפס כיום כאמצעי הבולט ליצירת צמיחה עסקית-כלכלית-קהילתית, ובקרב נשים בעלות עסק מדובר בהזדמנות לעצמאות כלכלית, למקור פרנסה ולביטחון. מעבודה רבת שנים עם יזמיות אפשר לראות בבירור שנשים פועלות אחרת במרחב היזמות, מחזיקות תפיסות ואמונות שאינן לרוב נחלתם של גברים יזמים, וזקוקות לתמיכה ולליווי מותאמים, המביאים את כל אלה בחשבון. ואולם, אף שבמרבית הרשויות אמנם קיים תפקיד של רכזת יזמות שמלווה ועוזרת ליזמים וליזמיות, רוב הרכזות ימים ברשויות, וגם הגופים הפילנתרופיים והממסדיים שתומכים ביזמות דרך הרשויות, אינם מודעים לפערים אלה, ולכן במקרים רבים לא מצליחים לתת מענה הולם ומתאם לנשים יזמיות.

ברשויות האזוריות של הנגב המערבי האחריות על תחום היזמות משתנה מרשות לרשות. בחלק מהרשויות נמצא התחום תחת אגף אסטרטגיה, לעתים הוא חלק מהחברה כלכלית, או תחת ראש הרשות או המתנ"ס. בחלק מהרשויות רכזת היזמות מועסקת בכלל דרך ארגון "מעברים" של משרד הרווחה. אחוזי המשרה משתנים והתקציבים לקידום התחום שונים מרשות לרשות. על-פי-רוב, המענים הללו לא מותאמים דיים לצרכים הייחודיים של נשים יזמיות.

"פרויקט פורצות תקרות זכוכית" מעניק ליווי, הדרכה וייעוץ מתמשכים לרשויות ולארגונים בנגב המערבי, כדי לתת מענה מקצועי ומדויק לעסקים ולנשים יזמיות, ובכך מגביר את הצמיחה העסקית של מאות עסקים באזור.

מטרות הפרויקט

- להתאים, לשפר ולהעצים כל פעולה מטעם הרשות, הקשורה ליזמות נשים בנגב
- להגדיל את מספר הנשים היזמיות בנגב המערבי
- להגדיל את נפח העשייה של עסקים של נשים בנגב המערבי

תיאור הפרויקט

הקמת גוף מומחה שילווה וייעץ לכלל הגורמים הפועלים ברשויות המקומיות בנגב המערבי בתחום יזמות נשים. פרויקט "פורצות תקרות זכוכית" יעבוד עם כל הגורמים העוסקים ביזמות נשים: עם המחלקות הרלוונטיות ברשויות המקומיות, עם עמותות ועם גופים פילנתרופיים, ויעזור לדייק את כל שלבי התמיכה והליווי של נשים יזמיות. בין היתר יציע תהליך הליווי: מיפוי כל הגורמים ברשות שלהם זיקה ליזמות נשית; מיפוי בעלות העסקים ברשות; תחומי עיסוק, פעילות; מבט מגדרי על תקציבים ופעילויות; ניתוח התקציבים והמשאבים שמוכנים ליזמות נשים ברשות; בניית תוכנית עבודה מול הרכזת לאור הממצאים; בניית מערכת תקשורת בין הרשות ליזמות הנותנת מענה לצרכים ספציפיים; ליווי ופיתוח מקצועי – הטמעת החשיבה המגדרית בקידום ובהטמעה של תהליכי עבודה.

תועלות אזוריות

- תועלת לקהילה: יזמות נשים מביאה לפיתוח קהילתי משמעותי, מהווה אבן שואבת לצמיחה דמוגרפית, מגבירה את הסולידריות הקהילתית וכמובן מביאה לפיתוח כלכלי הולך וגדל בקהילה
- תועלות לנשים היזמיות: העצמאות הכלכלית והעוצמה האישית אשר נשים מקבלות מפיתוח וצמיחה עסקית, משמעותיות לכל אחת ואחת לבניית איכות החיים שהן רוצות בה. נוסף על כך, כל יזמת שהיא גם אמא הופכת מיד להיות מודל משמעותי לחיקוי לילדיה ובנותיה – השפעה משמעותית לשנים קדימה
- תועלות לרשויות: פרויקט "פורצות תקרות זכוכית" יאפשר למקסם את המשאבים ברשויות ובגופים הפועלים במרחב הנגב המערבי. גורם ידע לבחון את התקציבים הקיימים ולהתאים את המענים ספציפית לנשים – כל שקל יושקע בצורה המותאמת ביותר למקסום ההשפעה שלו. בנוסף יפתח הפרויקט את המקצועיות של עובדי ועובדות הרשויות

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- סיום מיפוי בעלי התפקידים הפועלים ברשויות הנגב המערבי בתחום היזמות
- קיום אירוע חשיפה בנושא יזמות ונשים – לשם הצגת התועלות המשמעותיות לרשויות בפיתוח ובקידום של התחום
- מציאת שותפים ולקוחות מתוך הרשויות

פתחי לי אחותי

אימהות דתיות במעגלי שיח על זהות, חינוך ותקרת זכוכית

הילה הלוי

050-622-2035

hilagatt@gmail.com

רכזת תחום הנוער באגף לשירותים חברתיים במועצה האזורית אשכול, עובדת סוציאלית. במסגרת תפקידה מלווה ומנהלת פרויקטים קהילתיים לנוער ומטפלת פרטנית וקבוצתית בבני נוער מהמועצה. הייתה שותפה להקמת הקרן לפיתוח שלומית, פעלה יחד עם ה-JNF בפיתוח קשרים בין קהילות בארה"ב לקהילת החלוציות להקמה ולפיתוח אזורי. שותפה בקרן שרלין להעצמה נשית. חברה בוועד המנהל של המרכז לצעירים במועצה האזורית אשכול. בעלת תואר שני בטיפול בילדים ונוער מהמכללה האקדמית ספיר. מתגוררת ביישוב שלומית שבמועצה האזורית אשכול.

רקע

מקומן של נשים במרחב היהודי הדתי הוא נושא מורכב הנוגע בשאלות של זהות, מגדר, הלכה ותודעה. נושא זה עבר שינויים רבים במהלך הדורות והושפע מגורמים חיצוניים ופנימיים רבים. בעשרות השנים האחרונות, הולך ותופס נושא זה מקום מרכזי בשיח היהודי-ישראלי. יחד עם זאת במרחבים חברתיים רבים בחברה הישראלית (המסורתית והדתית) שיח זה עדיין מושקע ואף מעורר התנגדות.

עם התבגרות ילדיי והתפתחותי המקצועית, אני מוצאת את עצמי מרבה לחשוב על הדרך הנכונה לחינוך ילדים. אני שואלת את עצמי אילו ערכים ומסרים אני רוצה להעביר להם, ומהי הדרך הנכונה עבורי להכניס לאתגרי העולם המצפים להם. מניסיוני אני לומדת כי אף שגדלתי בבית דתי פתוח ותומך, ההבניה החברתית השפיעה עליי. לרוב המסרים היו סמויים, חד-צדדיים, בלי שיכולתי להביע ביקורת אמיתית בנושא. ההסללה לדרך מחשבה אחת, למשל למקצועות "נשיים" מובהקים, הקשתה עליי ועלי חברותיי לשבור את תקרת הזכוכית. כיום, כאם לילדים מתבגרים, מתעוררות בי שאלות שלא נשאלו אז, וחשבתי שמן הנכון יהיה לבדוק אותן לעומק בעזרת ראיונות עם נשים שעברו מסלול חיים ציוני דתי דומה. במהלך עבודתי על הפרויקט ראינתי 11 אימהות בשנות השלושים לחייהן, רובן מאזור עוטף עזה. כמו כן ראינתי שלוש צעירות בגיל 20 לאחר שירות לאומי.

מהראיונות שערכתי עלה כי לעתים החברה הדתית היא שיוצרת מסרים מנמיכים ומדכאים לנשים, ולא מקורות ישראל, שיש בהם גם קולות מעצימים עבור נשים. מן הראיונות עולה חשש של נשים לפרוץ גבולות ומחסומים ביחס לעצמן, ובו בזמן הן מבקשות לאפשר לבנותיהם מקום אחר שיש בו עוצמה ורוח שהן לא חוו בעצמן בילדותן. אני מזהה צמא

למקום בטוח שיאפשר להעלות שאלות בלי לחשוש מתיוג באופן כזה או אחר. מקום לבירור עמוק של עמדות ומחשבות ביחס לעצמנו, למקומן של נשים בעולם הדתי ודרכי חינוך ילדינו. אני מזהה בשנים האחרונות התפתחות ופתיחות רבה יותר בשיח על מעמדן של נשים ביהדות, ומבקשת להיות חלק מהשינוי. אני מבקשת לקדם שיח ביקורתי ובריא בנושא על-ידי יצירת מעגלי שיח של אימהות. אם אנחנו, האימהות, נבטא את דעותינו המגוונות ללא חשש וניתן ביטוי לרחשי לבנו, קיים הסיכוי שגם בנותינו יגדלו לעולם מאפשר יותר ומצמיח.

החברה הדתית מאפשרת להעלות שיח מורכב, לא מפחדת
משאלות ומחנכת לשוויון הזדמנויות.

חזון

מטרות הפרויקט

- ליצור שיח והקשבה על נושאים אישיים מורכבים של מגדר, זהות, גבולות, שאיפות ושאלות ביחס למעמדן של נשים בעולם הציוני-דתי
- לקיים שיחה מעמיקה על תפקידה המורכב של אימהות, בעיקר אימהות לבנות ונערות במאה ה-21, וזאת תוך אחיזה עמוקה ביסודות התרבות היהודית
- לתרום לתהליכי התעצמות, שינוי, ותיקון במרחב האישי ובחינוך הילדים

תיאור הפרויקט

יצירת מעגל נשים-אימהות, ללימוד ולשיח משותף של סוגיות מגדריות, חברתיות וחינוכיות ברוח מסורת ישראל. במעגל נחלוק מחשבות, סיפורי חיים, התלבטויות, וגם בלבול וכאב, והוא יהיה מקום בטוח ומוגן שיאפשר חקירה פנימית ללא שיפוט. במסגרת המעגל נעסוק גם במקורות היהודיים וביחס לנשים בהלכה, תוך הבניית שפה מעצימה השאובה מהמורשת היהודית. שפה משותפת זו תאפשר התמודדות עם דעות המדירות את מקומן של נשים ומאפשרת התחדשות מבפנים – לתקן בלי לפרק. במעגל ישתתפו כ-15 חברות נשים-אימהות, וניפגש לתהליך שנתי של 12 מפגשים.

תועלות אזוריות

מעגל הנשים יתקיים בעוטף עזה, עם נשים מהאזור, ומכאן השפעתו על האזור. הפוטנציאל הגלום בנשים שעברו תהליך כזה, וההשפעה ארוכת הטווח על נערות, ילדות, משפחות והקהילה כולה, קשה לתיאור במילים.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- הכנת תוכנית מפגשים ודרכי הנחיה
- קיום ערב חשיפה לתוכנית
- הכנת פרסום כתוב ודיגיטלי המזמין השתתפות נשים
- יציאה לדרך – מפגש ראשון

יזמות כדרך חיים

פודקאסט ליזמים צעירים

שחף פריפז

052-953-5318

shahafpripaz1@gmail.com

יזם חברתי - בעלים ושותף ביזמות שונות: בנייה, נדל"ן, תרבות, חיי לילה קולינריה ויועץ עסקי. הקים וניהל את ארגון "מיגון לכולם", ניהל את המרחב הדרומי בעמותת "מפעלות חינוך וחברה", נהל את המרחב הדרומי ב"קרן אייסף". התנדב בעבר בעבודה דרך ספורט עם ילדים, נערים/נערות ומבוגרים שעולמם חרב עליהם ברואנדה והאיטי. פעיל חברתי ואקטיביסט, מתנדב דרך ספורט עם אוכלוסייה בעלות צרכים מיוחדים, מלווה מאמנים דרך עמותת "ערכים בספורט" יזם את "המחאה של הביוקר" בב"ש, יזם את "פורום מצבי חירום" בעוטף עזה, לוקח חלק בפורומים שונים לדוגמא "פורום תירות שדרות". בוגר תואר ראשון במדעי ההתנהגות ניהול וכלכלה, ותואר שני במנהל עסקים תוכנית למנהלים, מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. מתגורר במפלסים שבמועצה האזורית שער הנגב.

רקע

עולם היזמות מוכר חלום אמריקאי מרתק: "אבא עשיר אבא עני", "מעבדות לחירות", "לי לא יהיו מנהלים", "הדרך לפריצת תקרת זכוכית" ועוד ועוד... בפועל מרביתם המוחלט של היזמים נכשלים. הסטטיסטיקה אינה משקרת. כיזם הפועל מעל עשור בתחומים מגוונים מאוד, יש בי רצון עמוק להעביר את הידע העצום שצברתי הלאה לחבריי היזמים – ידע שאילו הגיע אליי בזמן הנכון, היה חוסך לי משאבים פיננסיים אדירים ובעיקר משאבי זמן יקרים מפז, ומכאן נולד הרצון לפרויקט "הפודקאסט ליזמים צעירים".

במרצת השנים נחשפתי למקרים רבים שבהם יזמים צעירים ניגשים לגופי ייעוץ "נחשבים" בשלבים ראשונים. יזם צעיר מתדפק על דלת משרדי ייעוץ גדולים ומרשימים, היזם מספר שיש לו רעיון אדיר וחדשני, היועץ שיושב מול אותו יזם צעיר לשם אבחון מקשיב לו תוך שראשו נשמט מעלה ומטה. יום לאחר האבחון יישלח ליזם מסמך מרשים עם רמת היתכנות עסקית של 7 מתוך 10 להצלחה. מה ששוכחים לספר לאותו יזם שאפתן, נמרץ וצעיר הוא שרעיון עסקי הוא 5 אחוזים מהעסק לכל היותר. יזמים אחרים מסבירים שהם ביררו היטב ואין עדיין סביח בעוטף עזה, גם הם יקבלו ציון גבוה מטעם גופי הייעוץ העסקיים הגדולים להיתכנות עסקית, אך שוכחים לשאול את אותו יזם, "מה תעשה כאשר ייפתחו עוד שני סניפים כמו שלך?"

פודקאסט ליזמות נועד לשפוך אור על עולם היזמות – על יתרונותיו וחסרונותיו. הפודקאסט נועד להצמיח כנפי יזמות לחבר'ה צעירים תוך דגש על העבודה שכל רעיון בעל מעוף דורש גם "גלגלי נחיתה".

מטרות הפרויקט

- להעניק כלים מעשיים שיעצימו ויפתחו יזמים צעירים בתחום החזון, היצירתיות, המשפט, הפיננסים, השיווק והמכירות
- להגדיל את תחושת הביטחון בקרב יזמים מתלבטים
- לעזור במניעתן של טעויות אקוטיות בפיתוח יוזמות

תיאור הפרויקט

"יזמות כדרך חיים" הוא פודקאסט של 12 פרקים, וכל פרק יעסוק בסוגיה מהותית שונה בעולמו של יזם, החל בנושא המימון וההלוואות, דרך שיווק ומכירות, הנהלת חשבונות, הפן המשפטי ועוד. הרעיון הוא להתמקד בכל פרק בסוגיה משמעותית, תוך מיקוד בכך הפרקטי, בדוגמאות חיות מניסיוני, בטיפים מהותיים, בהסברים מעמיקים ועוד. עוד תחומים שבהם יעסוק הפודקאסט: כל פרק יתמקד בסוגיה מהותית בהקמת מיזם, תוך שילוב של חלק תאורטי, דוגמאות מעשיות וכלים פרקטיים ליזם המתחיל. הפרק הראשון הוא מבוא לפודקאסט. חמשת הפרקים הבאים יתארו את המסלול הלינארי בחייו של כל יזם, ואילו חמשת הפרקים האחרונים יתמקדו במעטפת להצלחה לטווח הארוך. הפרק האחרון יהיה פרק סיכום.

מבוא - 10 הדיברות ליזם המתחיל; **שלב הרעיון** - בחינת הרעיון ובחינה של יתרונות וחסרונות; **שלב הקונספט** - בחינה לעומק של ההזדמנות והצורך של השוק במוצר אן ברעיון; **שלב הפיתוח** - פיתוח **אב טיפוס ובחינתו** על-ידי גורמי מקצוע בתעשייה/לקוחות פוטנציאליים; **שלב מבחן השוק** - הערכה של רמת הביקוש הצפויה בשוק למוצר/השירות וגיבוש תוכנית השיווק; **שלב המסחר** - השלב שבו מתחיל המיזם את מחזור חייו בענף ובשוק; **"עשה ואל תעשה" בעולם היזמות** - אבני דרך שכל יזם חייב לעבור דרכן, אל מול טעויות נפוצות שאסור לעשותן; **חיים מאוזנים**: הקשר בין יזמות למשפחה, תזונה, ספורט, שינה וקשרים חברתיים; **לפעול מתוך חזון ואינטואיציה** - כיצד כותבים חזון ומדוע חשוב מאוד לחבר אותו לאינטואיציה; **טיפוח סביבתו של היזם** - שותפים, שיתופי פעולה, ממשק עם המגזרים השונים; **יזם בעוטף עזה** - מהם ההזדמנויות והאתגרים הנלווים ליזמים בעוטף עזה; **סיכום**.

תועלות אזוריות

העיקרית: תמיכה ביזמים בעוטף עזה ובנגב בכלל, בשל ההיכרות רבת השנים עם אתגרי העסקים באזור. המשנית, הפודקאסט מבוסס על ניסיון רב שצברתי דרך יזמויות וייעוץ עסקי שהענקתי ליזמים ועסקים בנגב המערבי, אך הוא יכול להיות רלוונטי לכל היזמים בארץ ובעולם בשפה העברית.

השלבים הבאים בפיתוח הפרויקט

- יצירת פרקי הפודקאסט – תוך חשיבה מעניינת על הנגשתם ועריכה נכונה שלהם
- למידה טכנולוגית – שימוש במכשירי הקלטה ועריכה של סאונד
- שיווק והפצה של הפרויקט – כך שיגיע לאוזניהם של כמה שיותר יזמים דרך פלטפורמות שיתוף קיימות כגון ספוטיפיי ויוטיוב

שביל נגב מערבי

תכנון פיתוח שביל תיירות הנגב המערבי לצמיחה כלכלית וקהילתית

יוליה מיכין יחזקאל

עו"ד עמיחי חביביאן

ד"ר אילה שקלאר

יוליה מיכין יחזקאל

054-491-3345

juliam@sapir.ac.il

רכזת אקדמית בבית הספר לאומנויות הקול והמסך במכללת ספיר. במסגרת העבודה אחראית על תוכנית הלימודים של מאות סטודנטים בכל שנה. מייצגת את הסטודנטים, וביניהם אלו המגיעים ממעמד סוציו אקונומי נמוך, מול הנהלת המכללה בכל הקשור לתנאי הלימודים ואפשרויות תעסוקה וקידום. בנוסף, יוליה מעורבת ומשפיעה על פרויקטים מיוחדים, חברתיים ואמנותיים, במכללת ספיר ובקהילה. בעלת תואר שני בבלשנות מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. בעבר פעלה בהנהלת הקהילה ובוועדת חינוך של קיבוץ ניר עם. מתגוררת בישוב ניר עם במועצה האזורית שער הנגב.

עו"ד עמיחי חביביאן

0506217508

amihayh@justice.gov.il

פרקליט מטעם המדינה ומייצג מטעמה בתיקי פשיעה חמורה ותיקי איכות סביבה. ממונה על תיקי הגנת הסביבה במחלקה להנחיית תובעים ומשמש כמרצה לאכיפה כלכלית משולבת במכללה הלאומית לשוטרים. בעבר עמד בראש הצוות לאכיפה כלכלית-פלילית בפרקליטות מחוז הדרום, שימש פרקליט "כוחות משימה" שפעלו בתחום השחיתות השלטונית והפשיעה בנמלי הים. מתנדב בסיורי המתמי"ד של משמר הגבול להגנה מפני פשיעה חקלאית בדרום וכן בעמותות (מז"ח שדרות וסנגור קהילתי) לקידום זכויותיהם של תושבי הנגב. בעל תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ותואר שני בניהול ויישוב סכסוכים מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. מתגורר בקיבוץ סעד במועצה האזורית שדות נגב.

ד"ר אילה שקלאר

052-664-2063

ayala48@gmail.com

היסטוריונית, אשת חינוך ופעילה חברתית. שותפה במיזמי שימור ותיעוד של תולדות העיר שדרות מטעם המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל והקרן לפיתוח שדרות. חוקרת, כותבת ומרצה אודות סוגיות הקשורות בתולדות הציונות הדתית ובנוגע לעשורים הראשונים של מדינת ישראל. מלמדת ומכשירה סטודנטים להוראת היסטוריה ולימודי ארץ ישראל במכללות האקדמיות "אורות" ו"הרצוג". פועלת בהתנדבות להשתלבות קהילתית-תרבותית של גרעיני התיישבות צעירים במושבי המועצה האזורית שדות נגב. בעלת תואר דוקטור מהמחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטת בר-אילן. מתגוררת ביישוב שובה שבמועצה האזורית שדות נגב.

אזור הנגב המערבי מאופיין בנוף גבעות, מרחבים פתוחים ופורחים, ושדות חקלאיים הנפרסים עד לקצה האופק. ההתפתחות הדמוגרפית והתיירותית שחוזה מרחב זה בשנים האחרונות, לצד היותו חבל ארץ קרוב יחסית למרכז הארץ, מדגישים את הפוטנציאל התיירותי הטמון בו לרווחת תושבי המרחב והארץ בכללותה. התוכנית האסטרטגית לקידום רשויות עוטף עזה בשנת 2018 המליצה על מיתוג התיירות הכפרית והאזור כולו, בין היתר באמצעות פיתוח תיירות חקלאית, אטרקציות תיירותיות ושבילי אופניים. נכון לשנת 2022, הפוטנציאל הקהילתי והתיירותי של האזור עדיין אינו ממומש במלואו.

"שביל נגב מערבי" הנו מוצר תיירותי ייחודי, בדמות תיירות מדברית סמוכת מרכז הארץ, שיפעל לאורך כל ימות השנה, יתווסף למיזם "דרום אדום" הפועל בהצלחה בתקופת תחילת הפריחה, ויהווה מנוף כלכלי אזורי.

מיזם "שביל נגב מערבי" מבקש להציע **לתושבי המרחב** חיבור עמוק, משמעותי ומהנה לנופי הנגב המערבי, באמצעות חשיפתם לשכבות ההיסטוריות המרתקות שהוא צופן. אגב כך הוא יביא **לחיצוק הקשר בין התושבים לבין עצמם בזיקה למרחב**.

שביל המוקם, מתחזק ומופעל על-ידי קהילות ותושבי המרחב לאורך כל ימות השנה הוא מרכיב ממשי **בהבניית חוסן** בקרב תושבי האזור בעתות רגיעה ומתח ביטחוני. עיסוק בקידום פעילויות, אירועים ומסורות (פסטיבלים, אירועי מוזיקה וספורט) לאורך השביל, ובקשר אליו, יבסס אופי אזורי תיירותי בזיקה לחקלאות ולהתיישבות במרחב.

חזון

שביל נגב מערבי יהיה סמל אזורי שיסייע לחיבור ולחיצוק האזור. השביל יספר את סיפורן של הקהילות הכפריות והעירוניות במרחב עוטף עזה, ויסייע בחיצוק החוסן הקהילתי והגאוה האזורית.

השביל יהווה עוגן תיירותי וקהילתי, אזור פנאי ונופש חי ופעיל לאורך כל ימות השנה, ויציע מגוון רחב של פעילות פנאי. הוא יבוסס על מסלול הליכה (רכיבה וריצה) מרתק, מסקרן, מעשיר ומפעים, לאורך הרצועה המערבית של הנגב המערבי.

שביל אטרקטיבי לצועדים בו, המחבר בנופיו הקסומים אתרים מיוחדים, אוצרות טבע ומורשת וקהילות מגוונות במרחב.

מטרות הפרויקט

- קביעת תוואי השביל דרך נקודות העניין החשובות והמרכזיות במרחב, באופן המבטא את סיפורו הייחודי של המרחב
- הגדרת כמה מוקדים תיירותיים לאורך השביל, הכוללים בכל אחד מהם מצבור נקודות עניין תיירותיות (אתרי מורשת, מצפורים, מסלולי הליכה, נקודות אירוח וכו')
- ההקמה והתחזוקה של השביל יהיו בשיתוף פעולה של פרטים וקהילות במרחב. הקמת השבילים הקהילתיים תיעשה בתהליך שיאפשר היכרות בין קהילות ותהליך קהילתי פנימי
- קידום הכלכלה המקומית ופיתוח מנוע צמיחה נוסף לאזור
- שינוי הדימוי של האזור באמצעות העמקת הדימוי התיירותי והאטרקטיבי של המרחב (בניגוד לדימוי ה"ביטחוני"), וכמנף כלכלי אזורי שיהווה עוגן לפיתוח עסקים לאורך השביל
- קבלת הכרה מהמוסדות הפועלים במרחב (רשויות מקומיות, רט"ג, קק"ל, צה"ל ועוד) בתוואי השביל, ונכונות לפרסמו בפרסומיהם הרשמיים

תיאור הפרויקט

הפרויקט החל מחיבור בין שלושה עמיתים בתוכנית. כל אחד מהם הגיע מעולם מקצועי ותכני שונה: עו"ד, היסטוריונית ומנהלת במכללת ספיר. לכל אחד מאיתנו היה רעיון אחר לפרויקט. בשיח בינינו הבנו שיש חיבור בין הרעיונות. התשוקה של עמיחי לחקור וללמוד את השטח דרך הרגליים, הרצון של אילה לחבר בין קהילות שונות במרחב, והעניין של יוליה להכיר את המורשת של המקום ולהנחילה לדור הצעיר – הולידו שביל משותף.

בשלב הראשון חקרנו ולמדנו את מה שכבר נעשה וקיים, מיפינו את האתרים הקיימים ואת היוזמות הקיימות. נפגשנו עם אנשי מקצוע מתחום השבילים מהפך התיירותי ומהפך הקהילתי וכן עם אנשים מהאזור המומחים בנושאי תוכן שמצאנו שחשוב להתייחס אליהם בשביל.

אחת ההחלטות האסטרטגיות שקיבלנו בפרויקט היא ההבנה שיש להפריד בין הציר התיירותי לבין השבילים הקהילתיים האזוריים. נוסף על כך החלטנו על שכבות התוכן המיוחדות את האזור שצריכות לקבל ביטוי בשביל: החקלאות, ההיסטוריה הקרובה של מלחמת העולם הראשונה, סיפור הצינות וההתיישבות, והארכאולוגיה. בהתאם להחלטה זו יחולק גם שלב ההקמה לשני תת-פרויקטים: השביל התיירותי, שאותו ילוו אנשי מקצוע מתאימים, והשביל הקהילתי, שיקבל גם הוא ליווי, אך יהיה בנוי על "צוותי שביל" בכל יישוב, אשר בכוונת מכוון כולם יהיו מתנדבים. שני תת-הפרויקטים יתקדמו במקביל ויכללו לחיות עצמאית אך בעתיד יהיו להם נקודות ממשק.

מיזם השביל התיירותי יתמקד בתכנון, קבלת אישורים נדרשים, גיוס משאבים ופיתוח התוכן ונקודות העניין. ואילו השביל הקהילתי יתמקד בתהליכים בתוך ובין היישובים. עקרון מודל ההפעלה והתחזוקה של השביל הוא שהציר התיירותי יתחזק באמצעות רשויות המדינה, בסיוע של תושבי האזור אך בהכוונה סדורה מהגוף האחראי על השביל. זאת במטרה לאפשר פיתוח תיירותי פרטי לאורך השביל ושמירה על השביל כמוצר תיירותי בר-קיימא. השביל הקהילתי יתחזק על-ידי הקהילות באופן מלא, תוך פיתוח מסורות סביבו, כדי להפוך אותו לשביל חי ונושם המהווה חלק מתוך הזהות והחיבור של התושבים למקום.

שכבות התוכן והצורה של השביל

השביל התיירותי • שביל הליכה תיירותי ואטרקטיבי בדומה ל"שביל הגולן" ו"שביל ישראל" המציע למטייל בו חוויית הליכה בנופים הייחודיים של הנגב המערבי תוך חשיפה לשכבות ההיסטוריות שמקופלות בשביל, למגוון הקהילתי הייחודי באזור, ולסיפור החקלאי והביטחוני שמאפיין את המרחב. תוואי השביל וחלוקתו לקטעים יגובשו מנקודת המבט של המטייל בשביל, כך שיציעו לו אתגר ועניין שיהוו מוקד משיכה לשוחרי הטיול הרגלי בטבע.

מהמחקר שביצענו, מההיכרות שלנו עם השטח ומשיחות עם אנשי האזור, ההצעה כפי שגובשה כתכנון ראשוני היא שהשביל יתחיל באזור מצפה גבולות ויסתיים עם הרגליים במים בחוף זיקים, ואורכו יהיה 90-100 ק"מ.

לאורך התוואי ייקבעו כמה מוקדים תיירותיים שיציעו אפשרות לחוות קטעים מהשביל ואטרקציות תיירותיות המרוכזות בה. השאיפה היא שאותם מוקדים יתחברו לשבילים קהילתיים המחברים בין יישובים באותו אזור.

שבילים קהילתיים (אזוריים) • השבילים הקהילתיים יחברו בין יישובים סמוכים לשביל (כמו שובה וסעד), והמתחברים לשביל התיירותי עצמו, וזאת כדי לחבר את השביל למרחבים החקלאיים, ההיסטוריים (היסטוריה ציונית בעיקר), והקהילתיים הייחודיים הקיימים באותם יישובים, וכדי להציע לתושבים מעורבות פנים-קהילתית בטיפוח השביל וחיזוק הקשר לקהילות שכנות והקשר לשביל התיירותי עצמו.

התכנון וההקמה של שבילים אלו יבוצעו באופן מלא על-ידי מתנדבים מהקהילות, מתוך מטרה לייצר היכרות בלתי אמצעית בין תושבים מיישובים שונים הגרים בסמיכות וכמעט שאינם מכירים. בטווח הארוך השאיפה היא לייצר מסורות סביב השביל לשכבות הגיל השונות.

דוגמה למסורת שאפשר לפתח לאורך השביל: "צעד ראשון בשביל" – טיול פריחה קבוע שבו ישתתפו תלמידי גני הילדים בכל הרשויות המקומיות הנושקות לשביל. טיול בסביבה הקרובה ליישוב, שמטרתו לייצר גאווה יחידה בקרב הילדים על ההשתייכות הקהילתית והחיבור שלה לאזור. הטיול יכול לכלול פעילות בשיתוף אזרחים ותיקים (ראו להלן), או השתתפות בפעולה חקלאית בהתאם לעונה.

הצלחתו של השביל תיבחן במידה שבה יהיה מקום חי ופעיל לאורך השנה, במידה שבה שכל תושב, זוג או קבוצה ימצאו בו את מקומם, ובמידה שבה יהיה אבן שואבת לכל מי שמחפש מקום לפעילות או מקום להתאוורר אל מול הטבע והנוף הסובב את היישוב.

העבודה על פרויקט השביל התיירותי והשבילים הקהילתיים לאורכו חידדה לנו את מרכיבי התוכן הבולטים המהווים את זהותו של המרחב: חקלאות, מלחמת העולם הראשונה וההתיישבות הציונית במרחב, וארכאולוגיה.

חקלאות • הסיפור החקלאי הוא הסיפור המרכזי והבולט במרחב, המכסה את מרבית נופיו של הנגב המערבי ומהווה מעין "אסם התבואה" של המשק בישראל והבסיס התזונתי לתצרוכת פירות וירקות טריים.

לצד קיבוצים ומושבים שפרנסתם על החקלאות הפרוסה עד גבולות הארץ, פרוסים במרחב פירמות חקלאיות מובילות (בתחום תפוחי האדמה, הגזר, האבוקדו, החיטה ועוד) וכן מיזמים תיירותיים הקשורים בפעילות זו (מוזיאון תפוח האדמה בקיבוץ נחל עוז, "שביל הסלט" בתלמי יוסף, "קטיף תותים" במושב תקומה, ועוד).

מלחמת העולם הראשונה וההתיישבות הציונית במרחב • במרחב זרועים אתרי מורשת קרב רבים מתקופת מלחמת העולם הראשונה, בעיקר סביב פעילותם של צבאות אנז"ק במרחב זה. לצד אלה גם סיפור ההתיישבות הציונית בנגב במסגרת מיזם 11 הנקודות – מיזמי המים והביטחון שהשפיעו על עיצוב גבולות המדינה שבדרך, וכן סיפורי הקמת מושבי העולים במרחב בשנות ראשית המדינה – על פרקי החלוציות וההיאחזות בקרקע חרף תנאי פתיחה מאתגרים במיוחד.

ארכאולוגיה והיסטוריה עתיקה • מרחב הנגב המערבי משופע באתרי עתיקות מתקופות קדומות (מרביתם עדיין אינם נגישים לציבור) מהתקופה הכנענית (תל ג'אממה ותל שירוחאן כשרידים מערי פוליס כנעניות ששלטו במרחב), התקופה הפלישתית, והתקופה הרומית-ביזנטית (אתרי פסיפס בכיסופים ובנירים) – מספרים את סיפור מרכזיותו של האזור בתקופות קדומות, היותו צומת דרכים ומפגש בין תרבויות ששכנו זו לצד זו באזור.

השביל יעבור בנקודות החשובות של אחת מהשכבות, ובנקודות מרכזיות יפותח תוכן והמחשה אשר יעשירו את חווית המטייל.

תועלות אזוריות

- פיתוח כלכלה מקומית וחיזוק החוסן האזורי
- יצירת גאווה מקומית וגיבוש תושבי הנגב המערבי בינם לבין קהילותיהם, לקהילות שכנות וכאזור שלם
- חיזוק הקשר של תושבי האזור לנופיו ולסיפורו ההיסטורי של האזור
- יצירת ענף של תיירות חקלאית
- העלאת מודעות לחשיבות החקלאות בישראל, שמהווה מקור פרנסה משמעותי באזור

השלבים הבאים בפיתוח השביל

- השלמת תכנון תוואי אטרקטיבי לציר המרכזי של השביל ותיאום מול כלל הגופים בעלי הקרקע לאורך התוואי
- הקמת צוותי שביל בכל מקבץ יישובים שבו יוקם שביל קהילתי
- חיבור מיזם השביל לגוף מקומי שיוביל ויקדם את הפרויקט מתוך ראייה מערכתית רחבה

מנדל MANDEL

מרכז מנדל למנהיגות בנגב

مركز منيل للقيادة في النقب

Mandel Center for Leadership in the Negev